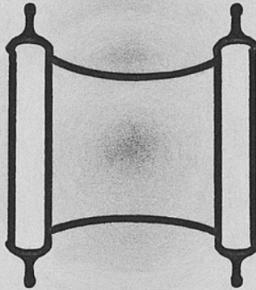

בג"ד

Menachem Nachum of Chernobyl Me'or Einayim Parshas Devarim

Dedicated To:

Anonymous

May Hashem pour Shefa upon you

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Introduction

This discourse, attributed to Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl—one of the primary disciples of the Baal Shem Tov and the founder of the Chernobyl Chassidic dynasty—explores the mystical significance of da'as (divine knowledge) and its transformative power. Rabbi Nachum, who lived in 18th-century Ukraine, emphasized the unification of divine consciousness with the human experience. In this maamar, he builds on earlier Torah and Zoharic insights to demonstrate how true da'as, when rooted in Torah and awe of Hashem, can elevate speech, sweeten harsh judgments, and transition the soul from spiritual exile into a state of redemptive delight.

In Midrash Tanchuma on “These are the words...” it is said: Israel said to Moshe, “Yesterday you said ‘I am not a man of words,’ and now you are speaking so much?” Rabbi Yitzchak said: “When you were of heavy speech, learn the Torah and be healed,” just as Moshe learned the Torah in the wilderness. So far is the language of the Midrash.

במדרש תנומה אלה הדברים וגוי אמרו ישראל
למשה אתה אל אמרת לא איש דברים אני ועכשו
אתה מדבר ב"כ א"ר יצחק פשאטה כבד פה שנאת
התורה והתרפא כמו שמשה למד את התורה במדבר
עד כאן לשון האדרש

Let us preface the verse (Devarim 2:3): “It is much for you to circle this mountain—turn yourselves northward,” and Rashi explains: “Circle to the eastern direction, from south to north, with your faces toward the north...”

ונקיים פסוק (דברים ב', ג') רב לך סב את ההר הנה
פנו לך צפנה ופירש"י סבו לך לרווח מזרחית מנו
הרים לאפונן פניהם לאפונן כו'

To understand the matter, one can say: It is known that the secret of the Exodus from Egypt is that da'as (knowledge) was in exile and in smallness—that they did not know the complete da'as to serve Hashem, blessed be He, with delight and expanded intellect.

להבין הענין אפשר לומר לנו רוזע סוד יציאת מצרים
הוא שקדעתה היה בגנות ובקענות שליא רזע הקדעת
השלם לעבד את ה' יתברך בתענוג ובמוחין גדולים

As it is written (Divrei HaYamim I 28:9): “Know the God of your father,” as is known that da'as implies union and pleasure, as it says “And Adam knew...”

כמו"ש (דברי הימים א' כ"ה, ט') דע את אלקי אביך
כנווע שקדעתה הוא לשון יהוד ותענוג כמו"ש וידע אדם

And in the Egyptian exile their da'as was in great smallness—this is the level of “Meitzar Yam” (narrow straits of the sea), that the da'as which flows from the da'as of Chochmah was constricted and in smallness, for they lacked great da'as.

ובגנות מצרים היה דעתם בקענות מאי שהוא בחרית
מייצר ים שקדעתה שנומשך מדעת החקמה היה במצרים
וקענות שליא היה אצלם הדעת הגדול

And at the Exodus from Egypt, they went out from the “Meitzar Yam,” and the da'as of Hashem increased and was magnified, as it says (Shemos 2:25): “And Elokim knew,” that the da'as of Elokim was elevated.

וביציאת מצרים שייצאו מן מייצר ים שנתגדל ונתרבה
קדעת את ה' כמו"ש (שמות ב', כ"ה) וידע אלקים
שנתרומם דעת אלקים

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>And as it says: "You grew and increased" — that they arrived at and expanded into broad intellect and great da'as to serve the Creator, blessed be He, with the pure and radiant delight, which is the joy of mitzvah and service.</p>	<p>וכמו"ש ותרכבי ותגקלוי שפאו ונתרבו ונתגלו במוחין ודעת גדול לעבוד הבורא ברוך הוא במענוּג ה'ז וכזוגר שהוּא שמחת של מזונה ועבודה</p>
<p>As it says: "A maid servant saw at the sea what Yechezkel did not see"—their service, by the fact that the da'as had increased and they had exited from the smallness, was in joy.</p>	<p>וכמו"ש ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל שבבודמן על ידי שגנרבה הדעת ויצאו מן הקטנות היתה בשפחה</p>
<p>As it says (Tehillim 100:2): "Serve Hashem with joy." Yet we find another verse that says (ibid. 2:11): "Serve Hashem with awe."</p>	<p>במ"ש (תהלים ק', ב') עבדו את ה' בשמחה ומיצנו מקרא אחר שכתבו (שם ב', י"א) עבדו את ה' ביראה</p>
<p>And the truth is as they expounded in the Talmud: "Serve Hashem with awe and rejoice with trembling"—in the place of joy, there shall also be trembling. And to understand the words of the Talmud...</p>	<p>ואמת הוא במו שדרשו בש"ס עבדו את ה' ביראה וגלו בצדקה במקומם גילה שם תהא רציה ולבין דברי הש"ס</p>
<p>For it is known that awe (yirah) is the gate to Hashem through which the righteous enter, as it is written: "The beginning of wisdom is fear of Hashem" (Tehillim 111:10).</p>	<p>דנוּע שיראה היא השער לה' אשר צדיקים יבואו בו (ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קי"א, י'</p>
<p>That the beginning of all service and the beginning of his speech and words must be preceded by and aroused through awe of the Blessed One.</p>	<p>שתחלה כל עבודה ותחלה דברו קברים אריך شمוקדים לו ותתעורר עליו יראתו יתברך</p>
<p>And if he possesses da'as—which is delight, as stated—then through that da'as a great delight is drawn to him in his service from the World of Delight, and he begins to serve Hashem with joy.</p>	<p>אם יש לו דעת שהוא מענוּג כאמור אין על ידי קדעת ההוא נמשך לו מענוּג גדול בעבודתו מעולם הממענוּג ומתחלת לעבד את ה' בשמחה</p>
<p>Thus he connects, unifies, and elevates the World of Awe into the World of Delight, through that which was aroused within him, as is known from the concept of arousal from below (isarusa d'lisata), etc., and a true and complete unification is made.</p>	<p>ונמצא שמקשר ומיחיד ומעלה את עולם היראה ביעולם המענוּג על ידי מה שנתעורר בקרבו כה כנוּע באתערותה דלמפה וגוי ונענשה יחד גמור באמת</p>
<p>And to understand what kind of da'as brings him into the World of Delight—it is known from the verse of the prophet (Yeshayahu 58:14): "For the mouth of Hashem has spoken."</p>	<p>ולקבינה איזו הוא דעת שפמישכו לעולם הממענוּג הוא כי נזע מה שאמר הנביא (ישעיהו נ"ח, י"ד) כי פי ה' דבר</p>
<p>That every person who speaks words of Torah or prayer, after having entered the gate of awe and accepted upon himself the yoke of awe of the Blessed One—he must know and believe that the mouth speaking the words is literally the mouth of the Blessed One.</p>	<p>שאריך כל אחד המדבר דברי תורה ותפלה אחר שבא בשער היראה שקבל עליו על יראתו יתברך על עצמו אריך דעתך ולהאמינו כי פיו המדבר קברים הוא ממש פיו יתברך</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>That it is literally a portion of Hashem—the divine Adnus that dwells within every complete Jew—it is that which speaks the words, by the power of the Divine portion within.</p>	<p>שַׁהוּא חָלֵק הִי מִפְשֵׁת הַאֲדֻנוֹת הַשׁוֹכוֹן בַּתּוֹךְ כֹּל אָדָם מִיְשָׁרָאֵל הַשְׁלָמָה הוּא שָׁמַדְבֵּר הַקְּבָרִים בְּכָל הַחֲלָק הַאֲלָמִי</p>
<p>As it says (Tehillim 51:17): “Hashem, open my lips,” referring to the World of Speech which is contracted within the human mouth, as explained elsewhere.</p>	<p>וְכָמוֹ שְׁפַתּוֹב (תְּהִלִּים נ"א, י"ז) אֲדָנִי שְׁפֵתִי תְּפַתֵּח שַׁהוּא עוֹלָם הַדְּבָר הַמְצֻמָּצֵם בַּתּוֹךְ פָּה הָאָדָם כְּמוֹ שְׁמַבּוֹאָר אַצְלָנוּ בָּמְקוּם אַחֲרָ</p>
<p>And once he knows this with complete faith, immediately a great delight will come to him—for this awareness is the perfect da'as that brings one to spiritual delight.</p>	<p>וְאַחֲרָ שִׁזְעָזָה בָּהָאָמוֹנָה גָּמוֹרָה מִןְיָה יָבוֹא לוֹ תְּעִנָּג גָּדוֹל כִּי זֹאת הַיְדִיעָה הִיא הַדְּעָת הַשְׁלָמָה הַמְבָאָו לִידֵי תְּעִנָּג הַרוֹתָנִי</p>
<p>And his intellect will be expanded, and through da'as, the awe he originally accepted upon himself will be unified into the World of Delight.</p>	<p>וְנִתְרַחְבֵּי מָוִיחַן שָׁלוֹן וּנְתַחְאַד עַל יְדֵי הַדְּעָת הַיְרָאָה שְׁקַבֵּל עַלְיוֹ מִתְחָלָה בָּעוֹלָם הַתְּעִנָּג</p>
<p>And through this, he departs from the “Meitzar Yam” (the straits of the sea), for the da'as increases and emerges from the narrowness and smallness.</p>	<p>וְעַל יְדֵי זֹה יֵצֵא מִמְצֵר יְמִם שְׁהַדְּעָת מִתְרָבָה וַיַּצֵּא מִן הַמְצֵר וְהַקְּטָנוֹת</p>
<p>And through this unification, all judgments (danim) are sweetened, for judgments dwell in narrowness and smallness—just like in Egypt, where, because da'as was in narrowness and smallness, there was exile, which are judgments.</p>	<p>וְעַל יְדֵי הַיחּוּד הַזֶּה נִעְשָׂה מִתְוֹקֵן כֹּל הַדִּינֵּין כִּי הַדִּינֵּין כֵּן בָּמִצֵּר וְקָטָנוֹת כְּמוֹ בָּמִצְרִים שְׁעַל יְדֵי שְׁהָיָה הַדְּעָת בָּמִצֵּר וְקָטָנוֹת קִיהְ גָּלוּת שְׁהָן דִּינֵּנוּ</p>
<p>And through the increase of da'as, they departed from destitution entirely. And so it is with every person and in every generation.</p>	<p>וְעַל יְדֵי רַבִּיבָה הַדְּעָת יֵצֵא מִן הַדְּלָוֹת בְּכָלּוֹת וְכֹנוֹ הָא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זָמָן</p>
<p>This is their intent when our Sages of blessed memory said: “In every generation, a person is obligated to see himself as if he left Egypt”—in a personal sense,</p>	<p>שְׁזָהָוּ כְּנוֹתָם בָּאָמָר זֶל בְּכָל דָּוָר וְזָוָר חַיֵּב אָדָם לְרֹאֹת אֶת עָצָמוֹ כְּאָלָו הָוָא יֵצֵא מִמְצָרִים</p>
<p>for a person casts himself and his da'as into Meitzar Yam and smallness, and through this he enters a place of judgments.</p>	<p>וְפִרְטִיאִת שַׁהָאָדָם מִפְּלִיל עָצָמוֹ וְדַעַתוֹ בָּמִצֵּר יְמִם וְקָטָנוֹת וְעַל יְדֵי זֹה הָוָא בָּמְקוּם דִּינֵּנוּ</p>
<p>But when he accepts upon himself awe (yirah), which is the gate—the place of judgments as is known—and through the da'as mentioned above,</p>	<p>וְכַשְּׁפַקְבֵּל עַלְיוֹ אֶת הַיְרָאָה שַׁהְיָא הַשְׁעָר שַׁהְוָא מִקּוֹם הַדִּינֵּין פָּנוּעַ</p>
<p>that he believes “the mouth of Hashem spoke through him,” he thereby comes to the supreme delight, the World of Delight—“Alma d'Cherut,” the world of freedom,</p>	<p>וְעַל יְדֵי הַדְּעָת הַאֲמֹר שְׁמַאֲמִין פִּי הִי דָבָר בּוֹ וְבָא עַל יְדֵי זֹה לְתְּעִנָּג הָעָלִיוֹן עַלְמָה הַתְּעִנָּג עַלְמָה דְּחִירָות</p>
<p>which is the world of Binah, from which judgments are aroused. Then he connects awe to the World of Delight, and the judgments are sweetened at their root,</p>	<p>שַׁהְוָא עַלְמָה הַבִּינָה דְּמִינָה דִּינֵּין מִתְעָרֵין אָזִין מִקְשָׁר הַיְרָאָה בָּעוֹלָם הַתְּעִנָּג וּנְמַתְקִים דִּינֵּנוּ בְּשָׁרֶשֶׁם</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>for the judgments can only be sweetened at their root, as is known. And this is the meaning of “In the place of rejoicing there shall be trembling”—</p>	<p>כִּי אֵין הַמִּתְּקַנֵּת כְּדִינֵינוּ אֶלָּא בְּשָׁרֶשֶׁם כְּנוֹדָע וְזֹהוּ בַּמְקוּם גִּילָה שֶׁם תְּהִא רָעָה</p>
<p>meaning, that trembling—which is awe—must be present within the rejoicing, by linking it to the World of Delight through the da'as mentioned above.</p>	<p>רֹצֶחֶת לֹזֶר שָׁאָרִיךְ שְׁתַהְאָ רָעָה שֶׁהִיא הַיְרָאָה בַּמְקוּם גִּילָה שֶׁמְקַשְּׁרָה בְּעוֹלָם הַתְּעִנָּגָע עַל יְדֵי הַדַּעַת הַאָמָרָה</p>
<p>And it is elevated to a place where the operation of judgments does not exist, for even though judgments arise from Binah, nonetheless, it is compassion—</p>	<p>וּמְעָלָה לְמַעַלָּה מִקּוֹם שָׁאַיְן שֶׁם פָּעוֹלַת כְּדִינֵינוּ כִּי אַף דִּינֵינוּ דִּינֵין מִתְּעִירִין מִכֶּל מִקּוֹם הוּא רַחֲמִים</p>
<p>since it is the World of Joy, and in a place of joy there are no judgments.</p>	<p>מַאֲחָר שֶׁהִוא עוֹלָם הַשְׁמָחָה וּבַמְקוּם שְׁמָחָה אֵין דִינֵינוּ</p>
<p>And this is what our Sages of blessed memory said on the verse (Shmuel II 23:3): “A righteous one rules in the fear of God,” and they said: “Who rules over Me? The righteous.”</p>	<p>וְזֹהוּ מָאֵרָר רָזֶל עַל פָּסּוֹק (שָׁמוֹאֵל ב כ"ג, ג') צָדִיק מוֹשֵׁל יְרָאָת אֱלֹקִים וְאָמְרוּ רָזֶל וְמַיְモְשֵׁל בַּיְ צָדִיק</p>
<p>That the Holy One, blessed be He, issues a decree and the righteous one nullifies it. The Zohar asks: Does the accuser of the Master Himself change the will of the Creator, so to speak?</p>	<p>שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר גּוֹרָה וּוּה אַמְבָטָלה וְהַקְשָׁה בְּזֹהֶר וְכִי קָטְרוֹגָא דָמְרִיה אִיהוּ שְׁמַשְׁגָה רְצֹן הַבּוֹרָא כְּבִיכּוֹל</p>
<p>But according to the above, in truth everything is from the Creator, may He be blessed. For the wicked, whose da'as has not left Egypt, cause the world to fall into smallness and narrowness, the place of judgments,</p>	<p>וְלֹפִי הַאֲמָרָה בְּאֶמֶת הַכָּל הוּא עַל יְדֵי הַבּוֹרָא יַתְּבִּרְךְ כִּי הַרְשָׁעִים שָׁאַיְן הַדַּעַת שְׁלָקָם יְצַא מִמְּאָרִים וּמִפְּלִין אֲחֵת הַעוֹלָם בְּקָטָנוֹת וּמִצְרָמָה מִקְּדִינֵינוּ</p>
<p>because their service is not with delight, which is the expansion of da'as. But the righteous connect the world and unify themselves with all created beings,</p>	<p>כִּי עֲבוֹדָתֶם אַיָּנה בְּמַעְנָגָשׁ שֶׁהִוא הַרְחַבָּת הַדַּעַת וְהַצְדִּיק מִקְשָׁר אֶת הַעוֹלָם וּמִיחַד אֶת עַצְמוֹ עַם כָּל הַגְּבָרִים</p>
<p>as Unkelos translates (Divrei HaYamim I 29:11) “For all that is in the heavens and on the earth” as “He who binds together the heavens and the earth,”—</p>	<p>כְּמוּ שְׁתַּרְגּוּם אָגְנָקָלוֹס (דָּבְרֵי הַיּוֹם א כ"ט, י"א) כִּי כָל בְּשָׁמִים וּבְאָרֶץ דָּאַחַד בְּשָׁמְיָא וּבְאָרֶץ</p>
<p>that the righteous connects the lower levels to the higher ones and serves with abundant da'as and broad delight.</p>	<p>שֶׁהַצְדִּיק מִקְשָׁר מִזְרָגּוֹת מִתְּהוֹנוֹת לְמַעַלָּה וּעוֹבֵד בְּרִיבִּי דַּעַת וּבְתַּעֲנָגָרְחָב</p>
<p>He elevates the World of Awe to the World of Delight, which is an inheritance without bounds, where there are no judgments.</p>	<p>וּמְעָלָה אֶת עוֹלָם הַיְרָאָה לְעוֹלָם הַתְּעִנָּגָע שֶׁהִיא נַחַלָה בְּלִי מִצְרִים שָׁאַיְן שֶׁם דִינֵינוּ</p>
<p>And all this is through the da'as that he knows with certain knowledge that the mouth of Hashem speaks through him.</p>	<p>וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהִוא יְדַע יְדִיעָה נַאֲמָנָה כִּי פִי הָ דָבָר בָּוּ</p>
<p>And through this he elevates the world of speech and awe upward, and brings the world out from judgments.</p>	<p>וְעַל יְדֵי זֶה מַעַלָּה עוֹלָם הַדִּבּוֹר וְהַיְרָאָה לְמַעַלָּה וּמוֹצִיאָה אֶת הַעוֹלָם מִן הַדִּינֵינוּ</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And it turns out that this is by His hand, blessed be He—for in truth, it is He, blessed be He, who does this through the divine portion that dwells within the righteous and speaks the words.	ונגמץ ששהה על ידו יתברך כי באהמת הויא יתברך העושה כה על ידי חלק אלוקי השוכן בתוכה האידיק ומדבר הקברים
And through this comes the essential nullification of the decree, because the righteous believes that the mouth of Hashem speaks through him.	וועל כי זה הוא עקר ביטול האנgra על שהצדיק מאמין כי פי ה' דבר בו
And through this he elevates the world of speech and awe upward. Understand this well.	וועל כי זה מעלה עולם הדיבור והיראה למעלה ונהנו
And this is [the meaning of] “Who rules over Me? The tzaddik”—specifically through “bi” (“in Me”), literally, the decree and the judgments are nullified.	ונזה מי מושל כי צדיק ב”י דיקא על ידי מפש נתקבלה האנgra והדיןין
Only that the tzaddik is bound and not separated from Him, blessed be He, and the sweetening of the judgments is done through him.	רק שהצדיק נקשר ולא נפרד מאותו יתברך ונעשה מתוך הדיןין על ידו
And this is what the prophet rebuked (Yeshayahu 1:2): “Children I have raised and exalted, but they have rebelled against Me.”	ונזה שהוכיחס הגביה על אשר שלא היה לנו דעת זה שהוא ברוחם ורוממתי והם פשעו ב”י
For their rebellion was because they did not have this da’as, which is the aspect of “bi” (in Me)—that “the mouth of Hashem spoke,” as mentioned.	שהפשעה הינה על אשר שלא היה לנו דעת זה שהוא בחינת ב”י שהוא פי ה' דבר כאמור
And through this they fell into a place of smallness and narrowness, the place of judgments.	וועל כי זה נפלו למקום הקטנות ומצר מקום הדיןין
And through this, they returned to exile—for the secret of all exile is when da’as is cast into narrowness and smallness,	וועל כי זה חזרו לגלות כי סוד כל חלשות הויא על ימי שופרילין הדעת במצרים וקטנות
when one serves Hashem with very small da’as and without delight, and thus remains constantly below, in the place of judgments.	שעובדים את ה' בדעת קפוץ מאד ובלי פשנוג ונשארין תמיד למטה מקום הדיןין
And through this, they are in exile, as it is written (Eichah 1:3): “All her pursuers overtook her between the straits.”	וועל כי זה הם בגלות במו"ש (איכה א', ג') כל רודפי השיגות בין הארץים
Why did all her pursuers overtake her? Because they were “between the straits”—because their da’as had fallen into smallness and constriction.	מפני מה השיגות כל רודפי מפני שהם בין נפחים שהדעת שלחן נפל בקטנות ומצר
Until the earth will be filled with da’as of Hashem, and there will be a complete redemption with an abundance of da’as.	עד שיתמלא הארץ דעתה את ה' ויהיא אליה שלמה בריבוי הדעת
And based on this, we can understand the saying of our Sages, may their memory be for a blessing: The Holy One, blessed be	וועל כי זה בין אחים ז"ל אמר הקדוש ברוך הוא למשה מתנה טוביה יש לי בית גני ושבת שמה לך והודיעם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

He, said to Moshe, "I have a good gift in My treasure house, and its name is Shabbos. Go and inform them."	
And also what they said: "Anyone who delights in Shabbos is given a portion without boundaries."	ונם מה שאמרו כל המענוג את השבת נתנים לו נחלה בלי מזרים
For through the holiness of Shabbos comes the drawing down of da'as into every person who desires to establish himself with the Creator, blessed be He.	כי על ידי קדושת שבת הוא המשבכת קדעת בכל האדם שרוצה לקבע את עצמו לבורא ברוך הוא
For on Shabbos there is an abundance of da'as, in expanded intellect and great delight, as mentioned above.	כי בשבת הוא ריבוי קדעת במוחין גדולים ועונג גדול כאמור לעיל
For the root of Shabbos is this spiritual delight, which is the da'as—	כי שורש השבת הוא תעונג רוחני זהה שהוא קדעת
all the judgments that flow from the World of Awe are elevated and sweetened in the World of Delight through the delights of Shabbos.	שכל הדינין הנמנצין מעולם היראה מתקין ונמנצין בעולם התעונג על ידי תעונג שבת
Regarding this they said: "And [you shall not speak] a word"—your speech on Shabbos should not be like your speech on weekdays.	שעל זה אמרו ר' זיל וזכר זכר שלא יהא דברך של שבת כדברך של חול
For on Shabbos, there is an elevation of speech, so that the speech one speaks should come with great delight, through the da'as drawn on the sanctity of Shabbos, which is delight.	כי בשבת יש עלייה לדבור שיש דבר אותו שעתונג גדול על ידי הדעת הנמשך בקדושת שבת שהוא תעונג
This is the meaning of "And [you shall not] speak a word" (זכר) also means conduct, and he draws speech into the World of Delight.	זהו זכר זכר והוא מלשון הונאה וממשיך את הדבר לעולם התעונג
And this is "Go and inform them"—"inform" implies da'as—through the good gift, which is Shabbos, in My treasure house.	ונזהו לך והודיעם לשון דעת על ידי הפענה טובה שהוא שבת שבבית גני
For it is known what the Zohar says, that da'as is hidden in the mouth of the King—for through speech one can elevate and attain spiritual delight if he possesses da'as.	כי נודע מה שבתוב בזוהר שהדעת גנו כפומיה דמלך כי על ידי הדבר יכול להעלות ולהשיג תעונג רוחני על ידי זהה לו דעת
And da'as is hidden and concealed within speech.	ונדעת הוא גנו וצפונו בהדבר
And this is (Shemos 31:13): "To know that I am Hashem Who sanctifies you"—that through Shabbos one comes to da'as, the exalted knowledge.	ונזהו (שםות לא"א, י"ג) לדעת כי אני ה' מקדשכם לבוד על ידי השבת ל דעת הרגול
Therefore it says: "Whoever delights in Shabbos is given a portion without boundaries," for through the spiritual delight he has from	ולכה אמר כל המענוג את השבת נתנו לו נחלה בלי מזרים שעיל ידי התעונג הרוחני שיש לו מקדושת שבת זהו דעת

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

the sanctity of Shabbos, which is da'as, he reaches the World of Delight—	
which is the world of freedom, and the judgments are sweetened at their root.	בְּאֵלָעָלָם הַתְּעִנָּג שֶׁהוּא עַלְמָא דְּחִירֹות נְמַפְּקִין כְּדִין בְּשֶׁרֶץ
And the Torah scholars, who possess da'as constantly in great measure—therefore, they are always called “Shabbos,” as is known.	וַתִּלְמֹדְדִי חֲכָמִים שִׁישׁ לְהַנִּדְעָת פָּמִיד בְּגָדָל הַפְּעָלָה לְכֹה נִגְּרָא שְׁבָת פָּמִיד כְּנוֹקָע
But the holiness of Shabbos extends to every person, enabling him to attain da'as—	אָכָל קָדְשָׁת הַשְּׁבָת נְמַשְּׁכָת לְכָל אַחֲד לְהַשְׁׁגֵג הַדּוּעָת
to the point that our Sages said: “Even an ignoramus has awe of Shabbos,” for he fears to lie on Shabbos.	עַד שְׁאָמְרוּ אֲפָלוּ עַם הָאָרֶץ אִימָת שְׁבָת עַלְיוֹ שִׁירָא לְשָׁקָר בְּשָׁבָת
And therefore he is given a portion without boundaries for delighting in the Shabbos—	וְלֹכֶד נֹתָנִין לוֹ נְחָלָה בְּלִי מִצְרָים לְמַעְנָג אֶת הַשְּׁבָת
for he leaves Mitzrayim (Egypt), which is the place of judgments, to a portion that has no boundaries—	כִּי הוּא יוֹצָא מִמִּצְרָים שָׁהַם מָקוֹם הַדִּין אֶל נְחָלָה שֶׁהוּא בְּלִי מִצְרָים
the World of Delight, as mentioned—	עוֹלָם הַתְּעִנָּג כְּאֹמֵר
as it is written (Yeshayahu 58:14): “And I will cause you to ride on the heights of the earth,” which is the elevation of da'as upward.	שֶׁנְּאָמָר (ישעיהו נ"ח, י"ד) וְהַרְבָּתִיךְ עַל בָּמְתִי אָרֶץ שֶׁהוּא הַגְּבָהָת הַדּוּעָת לְמַעַלָּה
“And I will feed you the heritage of Yaakov your father”—this is the secret of da'as.	וְהַאֲכָלָתִיךְ נְחָלָת יַעֲקֹב אֶבֶיךְ שֶׁהוּא סָוד הַדּוּעָת
And what is this da'as? It is as stated above: “For the mouth of Hashem has spoken”—	וּמָהוּ הַדּוּעָת כִּי פִי ה' דִּבֶּר פָּאָמָר לְעֵיל
when one has this knowledge and belief, that the mouth of Hashem speaks through him.	כִּשְׁיִשׁ לֹא יַדְעֶה אֶאמְנָה זו שֶׁפִי ה' דִּבֶּר בּוֹ
Therefore, it is written regarding Shabbos (Bamidbar 28:10): “The burnt offering of the Shabbos on its Shabbos, in addition to the continual burnt offering,”	לְכֹה כְּתוּב בְּשָׁבָת (בְּמִקְרָב כ"ח, י") עַלְתָּה שְׁבָת בְּשָׁבָת עַל עַלְתָּה הַתְּמִיד
for the elevation of “Shabbos on its Shabbos” is, by interpretation, higher than the elevation of the continual offering brought on weekdays.	כִּי עַלְתָּה שְׁבָת בְּשָׁבָת הָוּא עַל פִּירּוֹשׁ לְמַעַלָּה מַעַלָּה הַתְּמִיד מַעַלְתָּה שְׁנָעָשָׂה פָּמִיד בִּימֵי הַחֹלֶל
For in truth, all the da'as that one possesses during the week is through the influx from Shabbos into the six weekdays, as is known.	כִּי בְּאֶמֶת כָּל הַדּוּעָת שִׁישׁ לֹא בְּחֹל הָוּא עַל בְּדַי הַשְּׁפָעֹות הַשְּׁבָת בְּרִי הַחֹל כְּנוֹקָע
And were it not for Shabbos, Israel would not be able to exist among the nations even for a short time,	וְאַלּוּ שְׁבָת לֹא הָיָה יִשְׂרָאֵל יָכֹלְין לְהִיּוֹת בֵּין הַעֲמִים אֲפָלוּ זָמֵן מַוּעֵט

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

due to the strengthening of the judgments that would intensify because they would not know nor attain expansive da'as.	על שום פגבורת הדין שקיי מתגברין מלחמת שלא קייו יודעין ומשיגין הדעת הרחבה
And they would all serve with small da'as, which brings about judgments, Heaven forbid.	ונקיי עובדין כלם בקטנות הדעת שעיל קי זה קי באין דיןין מס ושלום
And this is what our Sages, of blessed memory, said—that Rabbi sought to uproot Tisha B'Av when it fell on Shabbos, for Shabbos sweetens judgments, and through this the Redemption draws near.	ונזה מה שאמרו רז"ל ביקש רבינו לזכור ט' באב שחל בשבת כי שבת מפסק דיןין על קי זה מתקנחת הגאלה
Therefore the verse says (Malachi 3:20): “And for you who fear My Name, the sun of righteousness shall shine, with healing in its wings...”	על כן אמר הכתוב (מלachi ג, כ) זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ורפואה וגוי
And our Sages expounded: “Sun”—on Shabbos; “righteousness”—to the poor, etc.	ודרשו רז"ל שמש בשבת צדקה לעוניים וכו'
For “sun” is the light of da'as, hidden in the mouth of the King, as stated,	כי שמש הוא אור הדעת הגנו בפורמיה דמלך פאמור
and through Shabbos the shining of the sun—da'as—is elevated and drawn down to all those who were in smallness and Meitzar Yam,	ונעל קי השבת נתعلاה זריחה השמש שהוא הדעת ונמשך לכל אותם שקיי בקטנות ומיצר ים
who are in the aspect of poor in da'as.	שהם בבחינת עניים מן הדעת
And this is “And the sun shall shine for you, those who fear My Name”—for fear is the gate, as stated—	ונזה זרחה לכם יראי שמי שהוא השער פאמור
through the awe that precedes, the hidden light will shine for you, which is the “sun of righteousness,” meaning righteousness to the poor—who were in the poverty of small levels,	על קי היראה שמקודם ירחה לכם אור הגנו
and who now come into expansive da'as, exit Meitzar and judgments,	שהוא שמש צדקה ששהוא צדקה לעניים שקי בבחינת עני במרגות קטנות
and become unified in the World of Delight—there takes place a unification of awe in the World of Delight.	ובאים ונתייחדים בועלם התענג ונעשרה יחד היראה בועלם התענג
“And healing in its wings”—for when judgments are sweetened at their root through the great holiness and delight of Shabbos, which is the World of Delight, healing comes, as it says: “Shabbos is for refraining from crying out, and healing is near to come.”	ומרפא בכנפיה כי על קי שנפסקין דיןין בשרשן מג'ל קדושת ותענג שבת
For through the sweetening of the judgments, healing is near to come.	שהוא עולם התענג באה רפואה כמו"ש שבת היא מלזעך ורפאך קרובה לבוא
	כי על קי המפסק דיןין קרובה הרפואה לבוא

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

And they said: "She is able to have mercy"—this also relates to the same matter,	ואמרו יוכולה היא שתרם הוא גם כן על זה העניין
for when they come into the World of Delight, then she can have mercy—unlike when they are in smallness of da'as, which is the place of judgments.	כפי על ידי שבאו לעולם המתענוג יוכולה היא שתרם מה ש אין בו ממש בקטנות הדעת שם הרים
And also through Torah, judgments are sweetened and da'as is expanded.	ונ גם על ידי התורה הוא מותק כדיינו וקרבת הדעת
As it is written (Mishlei 8:14), "I am Binah, mine is Gevurah," meaning that through Torah, the attribute of Gevurah becomes unified with the World of Binah, which is the World of Delight, through the da'as that flows from Torah.	כמו"ש (משלי ח', י"ד) אני בינה לי גבורה של ידי התורה נתיחד מותק הגבורה לעולם הבינה שהוא עולם המתענוג על ידי הדעת הנמשך מהתורה
Therefore, at the giving of the Torah there was freedom from the kings of the nations and subjugation of kingdoms, which occurs through the abundance of da'as, as mentioned above—this being the hidden light in the Torah.	אשר לנו בקהלת התורה היא חרות מלכיה האמות ומושבב מלכיות שהוא על ידי ריבוי הדעת פנ"ל שהוא אור הגנו בתורה
As it says, "It is hidden in the mouth of the King"—which is the speech of the Creator, blessed be He, as is known.	כמו"ש גנו בפומיה מלכא שהוא דברו של הבורא ברוך הוא פידויו
And this is the meaning of (Devarim 2:3): "It is much for you to circle this mountain"—meaning "rav" is a term of abundant da'as.	זוהי רב לכם סב את הקר האה פירוש רב לשון ריבוי הדעת
In a state of expanded da'as, "you must circle this mountain," which is the evil inclination—as is known from the saying of our Sages: To the righteous it appears like a mountain...	בריבוי הדעת אריך לכם סב את הקר האה שהוא היכר הרע פנוך ממה שאמרו זיל לאזכרים נדמה לנו קר הרע גו
For from it branch out judgments, and this is what Rashi explains: "Circle toward the east"—meaning the Torah, as that is where the light of da'as, the hidden light, shines.	שמאצדו מסתעפין הדינין זהה שפירש"י סבו לכם לרים מזרחת שהוא התורה על שם זרחת הארץ גנו
This is da'as—the hidden da'as in the mouth of the King, which is speech that ascends to the World of Delight and sweetens evil.	שהוא הדעת פנו לכם אפונה שיה אפינכם לאפון וגנו שהוא הדעת גנו בפומיה מלכא שהוא דברו שעלה בעולם המתענוג וומאתק הרע
And it is known that when Moshe said (Shemos 6:30): "I am of uncircumcised lips, how will Pharaoh listen to me?"—this was because speech was in exile,	ונזקע כי מה שאמר משה (שם ו, ל) הוא אני ערך שפטים ואיך ישמעני פרעה הוא כי הדבר קיה בגלות
because the unification of da'as with speech was lacking, as explained in the Zohar. But through the Torah that Moshe received, speech was repaired,	על שלא קיה אצלם יחד הדעת הגדול בדבר פנ"ש בזוהר ועל ידי התורה שקבע משה נתקון הדבר
and became unified through da'as and elevated into the World of Delight, as above, and the judgments were sweetened at their root.	ונתיחד על ידי הדעת ונתקונה בעולם המתענוג כאמור נמתקו הדינין בשרשם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>And this is what the verse means: "These are the words which Moshe spoke"—that he elevated speech to da'as, and drew down da'as in a state of greatness.</p>	<p>ונזהו שאמיר הפתוח אלה הקרים אשר דבר משה ונמשיך קדבור למלוכה אל הדעת שהיתה המשכת הදעת בגבורה</p>
<p>And through this, all the judgments that had passed upon them in those places mentioned in the verse—"across the Jordan, in the wilderness, in the plain..."—were sweetened.</p>	<p>וועל יקי זה גמתקו כל הרים שערבו עליהם במקומם אלו שנונפר בפסק זה בעבר הירדן בפרק בערבה וגו'</p>
<p>For why does he mention their earlier sins? Only for this purpose: that after Matan Torah and the Exodus, da'as had emerged from Mitzrayim and expanded.</p>	<p>כי לאלה מזניר لكم שעונות רашוניות אלו כי אם לנונה זו שאחר מתן תורה ויציאת מצרים יצא הדעת ממזרים ונתרבו</p>
<p>But afterward, through their sin, they cast da'as back down, as it says: "Let us appoint a head and return to Egypt"—meaning da'as returned to smallness and constriction.</p>	<p>ואחר כך על ידי חטאיהם הפללו את הדעת עוד פמוש'ש ונתנה הראש ונשובה מצרים שהושב הדעת לקטנות למיצר</p>
<p>And through that came judgments upon them. And Moshe Rabbeinu, peace be upon him, in his rebuke, sought to elevate them from the place of judgment,</p>	<p>וועל יקי בן באו עליהם כדיינו וממשה רבינו עליהם ק Sheldon בראה בתוכחתו להעלתו ממקום הדין</p>
<p>and to draw and raise them into the great da'as. Therefore, he mentioned the places where the judgments had operated,</p>	<p>ולהמשיכם ולהגבירם לדעת הגדול לכך הוניר להם המקומות אשר שם פעלו כדיינו פעלתם</p>
<p>so that from now on they should draw and ascend from there to the great da'as. And it was through Moshe that they were elevated into the realm of da'as.</p>	<p>שנהיים ימשכו ויעלו משם לדעת הגדול ועל יקי היה מעלה אומן למקום הדעת</p>
<p>And this is "[these are the words] which he spoke to all Israel"—from the place of judgments, which is "in the plain, across the Jordan," etc.</p>	<p>ונזהו אשר דבר ונמשיך אל כל ישראל ממקום כדיינו שהם בערבה בעבר הירדן וגו'</p>
<p>And this is the meaning of what they said: "Yesterday you said, 'I am of uncircumcised lips,' and now you speak so much."</p>	<p>ונזהו שאמרו אתמול אמרת ואני ערל שפתים ועכשו אתה מדבר פ"כ</p>
<p>And why did you not have this power before?</p>	<p>ומפני מה לא היה לך הפעם הנה מקום ?</p>
<p>On this, our Sages of blessed memory said: "When you were heavy of mouth, learn the Torah and be healed."</p>	<p>וועל זה אמר רוז"ל כל כשאפה כבד פה שניה את התורה והתרפא</p>
<p>For through the receiving of the Torah, one is drawn to the level of da'as through the Torah, as stated,</p>	<p>כי על יקי קבלת התורה נמשיך למדרגת הדעת על יקי התורה כאמור</p>
<p>and speech emerged from exile so that it was no longer in the state of "heavy of mouth,"</p>	<p>ויצא הקבר מhalbוט שלא היה בבחינת כבד פה</p>
<p>and speech became unified through spiritual da'as and delight, into the World of Delight.</p>	<p>ונתיחד הדבר על יקי הדעת הרוחני והתענוג לעולם התענוג</p>
<p>And the judgments were sweetened, and abundant goodness and blessings were drawn forth forever.</p>	<p>ונמתקו כדיינו ונשפעו רוב טוב וברכות לעד</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary]

The discourse begins with a Midrashic comment about Moshe's transformation—from a man who was “not a man of words” to one who ultimately spoke expansively in Sefer Devarim. This transformation, the Maggid explains, stems from Moshe's attainment of *da'as*, divine knowledge, through Torah. *Da'as*, the discourse teaches, is not merely intellectual clarity but a state of deep unity and pleasure in serving Hashem. The *da'as* that was missing during the Egyptian exile was restored through the Exodus and Matan Torah. When *da'as* expands, joy arises, and judgments (*dinim*) are sweetened at their root.

The heart of the discourse shows that *da'as*, when joined with *yirah* (awe), allows for access to *Olam HaTa'anug* (the World of Delight). This realm, associated with the sefirah of Binah, is the source of healing and freedom. The tzaddik is the one who unifies these realms, drawing divine compassion into the world. When *da'as* falls—due to sin or small-minded service—it leads to exile and *din*. But through Torah, *da'as* is expanded again, and divine speech is elevated and unified, restoring spiritual health and initiating redemption.

This is the meaning of “These are the words that Moshe spoke”—Moshe elevated speech through great *da'as*, and thus sweetened all the judgments mentioned in the opening verses of Devarim. The final teaching highlights that the power of Shabbos and Torah both lie in their capacity to expand *da'as*, sweeten *din*, and draw the world into *Olam HaTa'anug*, where healing and compassion dwell.

Practical Takeaway

True spiritual growth requires expanding one's *da'as*—not just knowledge, but awareness that brings unity with Hashem. By learning Torah with awe and awareness that “the mouth of Hashem speaks through me,” a person elevates their speech and consciousness. This leads to joy, healing, and even the sweetening of life's hardships. Practically, this means engaging in Torah and tefillah with full emotional presence and reverence, especially on Shabbos, when this *da'as* is most accessible.

Chassidic Story

When Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl was once traveling through a small village, he passed a poor man whose small house had just burned down. The man was weeping not only over his loss but also in despair over his inability to afford another sefer Torah that had been burned in the fire. Reb Nachum sat with him and said, “Know that your tears are *da'as*. The fire took your home, but Hashem wants to give you *Olam HaTa'anug*—you just opened the gate with your *yirah*.” He then quietly wrote a note and gave it to the local wealthy merchant, who not only rebuilt the house but donated a new sefer Torah.

Years later, that poor man became a Torah teacher. When asked what changed his life, he said, “When the Rebbe told me my pain wasn't a curse, but *da'as* wanting to emerge, I stopped seeing darkness. I realized my tears were doorways.”

Source: *Sippurei Chassidim* (Buber), vol. Chernobyl, story #38. **END NOTE]**

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Introduction

This deeply introspective discourse by **Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl**, known as the Meor Einayim, explores the nature of exile, divine service, and redemption. A primary student of the Maggid of Mezritch and spiritual grandfather of the Chernobyl Chassidic dynasty, Reb Nachum lived in 18th-century Ukraine and was revered for his ability to unify profound Kabbalistic ideas with accessible personal transformation. This maamar centers on how even service not fully “for its own sake” (*lo lishmah*) can lead to true devotion (*lishmah*)—if one approaches the struggle as a chance to sweeten divine judgments (*dinim*) through Torah. The discourse journeys through the path of Avraham Avinu, who uplifted fallen traits and drew even the nations close to holiness, showing how each generation's tzaddikim must continue this transformative mission. At its core, this teaching demands a fearless confrontation with our inner flaws—harnessing even impure thoughts as fuel for divine connection, thus revealing the true path to redemption.

<p>“These are the words which Moshe spoke...” (Devarim 1:1). And it is taught in the Midrash: “Devarim” is from the language of a bee (<i>devorah</i>). Just as a bee produces honey for its owner and stings others, so too the words of Torah...</p>	<p>אלה הדברים אשר דבר משה וגוי. ואיתא במדרש דברים והוא מלשון דבורה מה דבורה זו דבשה לבעה ועוקצה לאחרים אף דברי תורה וכו'</p>
<p>To explain this, it is according to what is written: “I am Binah, mine is Gevurah” (Mishlei 8:14). This can be interpreted according to our path, based on what is known:</p>	<p>לברא זה הוא על פי מה שכתבו אני בינה לי גבורה שפירושו הוא על דרכנו לפי מה שנודע</p>
<p>That judgments (<i>dinim</i>) are only sweetened at their root. For all the judgments that come upon a person are due to his deeds and sins, which cause these judgments and afflictions to come upon him.</p>	<p>שאין קדינין נמתקין אלא בשרשו שכל קדינין הכאים על האדם הוא מצד מעשיו ועונותיו שגורמו לו אלו קדינין וKİסוריין הכאים עלי</p>
<p>And the rectification is that he must sweeten them through kindnesses (<i>chesed</i>). But since they are only sweetened at their root, he must elevate them to the World of Binah, from where their source of emergence is—as is known.</p>	<p>ונתקין הוא שאיריך למתקון בתקדים והויל ואינם נמתקין אלא בשרשו איריך לנטיגיהם עד עולם הקבינה שפיהם שורש יציאתנו</p>
<p>For it is known that from Binah “dinim are aroused” (Zohar).</p>	<p>פנודע שבינה מינה דין מתחזרין</p>
<p>But how can one bring the judgments up to the World of Binah, and how are they to be sweetened? It is through Torah, which is called Binah.</p>	<p>אף להבין איך יכאים עד עולם הקבינה ואופן המתקון הוא על פי התורה שנגראת בינה</p>
<p>As it says (Mishlei 8:14), “I am Binah, mine is Gevurah,” meaning: mine is Gevurah—i.e., all the gevurot and dinim can only be sweetened by bringing them into Torah, which is called Binah, and then they are sweetened at their root.</p>	<p>פמוציא (משלי ח', י"ד) אני בינה לי גבורה וגוי פירוש לי גבורה שבל הגבורות והדינין אי אפשר למתקון כי אם להסבירו לתורה שנגראת בינה ונמתקון בשרשו</p>

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

<p>And to explain to you the root and nature of the matter in more particular detail: It is known that when a person learns Torah and speaks the words, before he begins to understand the words he is speaking, he is only in the aspect of a lower level—</p>	<p>ולהכינך שורש ואיכות הזכר בפרטיות יותר הוא לנו^ק כי בשלשה ארים לו מוד התורה ומדבר הקרים קדם שפתחיל להבינו הקרים מה שבאחד דבר אין איז כי אם בבחינת מזגנה תחתונה עולם הזכר בלי הבהנה</p>
<p>the World of Speech without understanding. But when he begins to understand what he is speaking, he connects the World of Speech and all levels below the World of Binah to the World of Binah,</p>	<p>וכשהתחיל להבין מה שהוא מדבר איז מקשר עולם הזכר וכל מזגנה שלמטה מעולם הבינה לעולם הבינה</p>
<p>since Binah has become aroused in his mind, which is taken from the World of Binah. As is known, the root of all emotional traits implanted in human potential is from supernal traits that are hidden.</p>	<p>מאחר שנתקעור במוחו הבינה שלקחה מעולם הבינה פנו^ע שזרש כל המדות המוטבעין בכם הארים הוא ממדות עליונות הצללים</p>
<p>And when some emotion is aroused within a person, it acts and leaves an impression on the root from which that trait was taken—whether for good or the opposite, God forbid.</p>	<p>ובהתעוררות בקרבו איז מידה פועל ועולה רושם בשזרש שלקחה משם זו המידה בין לטוב בין להרחקה כס ושלום</p>
<p>Therefore, when one begins to speak words with awe and love—which are yirah and ahavah—with connection and all the emotional traits,</p>	<p>ועל כן בשלוחיל לדבר הקרים ברחילו ורחיינו שען אהבה ויראה ובהתקשרות ובכל המדות</p>
<p>and afterward he begins to understand the words—then he elevates all the traits that were active at the time he spoke from below to the World of Binah.</p>	<p>ואחר כך מתחיל להבין הקרים מגיבת כל המדות שקדמו בעת שדבר הקרים מלמטה לעולם הבינה</p>
<p>And then, automatically, all the judgments that came upon him due to having damaged some emotional trait also ascend—</p>	<p>ואז מפלילא כל הדינין שבאו עליו עבור שפוגם באיז מידה מהמדות עולין גם כן</p>
<p>for now he has come into Binah with all the traits in goodness, and the evil that he previously corrupted in those traits is repaired, since he brought them back to their root.</p>	<p>מאחר שבא אל הבינה עם כל המדות בטוב נתנו קרע שקליל כבר באומן המדות מאחר שהביאו לשערו</p>
<p>And indeed, it is so if he learns in this manner—that he speaks words with love and awe and connection, and conquers the evil within himself and within his other traits.</p>	<p>ובאמת נעשה כן אם הוא לו מוד בזרכך היל שדבר הקרים באהבה וביראה ובהתקשרות ומונצח את קרע שבו וברשא המדות</p>
<p>This is what is called “Torah lishmah” (Torah for its own sake). Then he brings about rectification.</p>	<p>זהו נקרא תורה לשמה או עולה התקיקון</p>
<p>But if one does not act in this manner, and his words are only from the lips outward, then they remain only in the realm of speech—</p>	<p>מה שאין כן מי שאינו עולה בזרכך היל רק שהקרים שלו אינם רק מון השפה ולחוץ</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

the domain of judgment. And all the more so if he has some ulterior motive, God forbid, or becomes prideful from his learning.	שנשאך רק בבחינת דבר מקומ דיננו וכל שוכן בשמיון לאיזו פניה חס ושלום או שפָא לו גקלות מאותו הלימוד
Then, on the contrary, through that very learning, judgments and troubles awaken and intensify upon him—	שארכא על ידי אותו הלימוד מתעוררין עליו ומתקברין הדיננו והארות עליו
since there is no rectification of the traits for the good, as mentioned above.	מאחר שאין בו אז תיקון המדות כולם לטוב פ"ל
Therefore it is said (Hoshea 14:10): “For the ways of Hashem are straight; the righteous walk in them”—they ascend above to sweeten the judgments and all bitterness that came upon them.	על כן נאמר (הושע י"ז, י) כי ישראל קרי ה צדיקים נלכו בם למעלה למתוך הדינן וכל האוריות שבאו עליהם
“But transgressors shall stumble in them”—those who transgress and fall, even while learning, will stumble through them.	ופושעים שפושעים והולכים אפלו בעה לימוקם יכשלו בם
For through this the stumbling increases, as mentioned. Not only will it not help or rectify—it will harm, and sustain the bitterness of judgment upon him.	שעל ידי זה יתגדל הפלבול פ"ל ולא די שלא יועיל ימכו אלא שזיק ויתזק מיריות הדינן לבוא עליו
And along these lines, our Sages of blessed memory said: “If one is meritorious, the Torah becomes for him an elixir of life; if not, it becomes for him an elixir of death.”	ועל דרך זה אמרו רצ"ל זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם מות
For if he does not subdue all the corrupt traits within him, to bring them and subjugate them to Torah, it becomes for him an elixir of death, God forbid.	כי אם אינו מנצח כל רע מזותיו להביאו ולשעבון לתורה נעשה לו סם המתה
For in truth, when he is involved in Torah and foreign thoughts, ulterior motives, or arrogance arise, these are actually his judgments (danim) coming to him.	כי באמת מה שבעת עסוק בתורה אין לו מתחשבות ובגנות חיצוניות וגקלות הוא מפש הדינן שלו שבאיין
They do not allow him to connect himself above with the Torah—or perhaps they have come in order to be rectified through his learning and to be subjugated to Torah.	ואינם מפיקים אותו להתקשר את עצמו למעלה עם התורה או שבאיין לתקן או בלילה ולשעבון לתורה
But if his eyes are in his head—to understand that they have come for this reason—then surely he will strengthen himself to seize all the traits for good and to rectify them.	ואם עיניו בראשו ליהו מבין זו שבאו אליו לכוונה הפ"ל איז בזאי יתגבר את עצמו לאחיזה בכל המדות לטוב ולתקון
But fools, who lack this understanding and faith, then cling to these traits—and thereby damage themselves even more, and cause blemish, so to speak, above, even through their Torah learning.	אכל השוטים שאין להם דעת ואמונה זו איז איזו את עצמו בקון ומתקלל עוד יותר לעצמו ופוגם בביבול למעלה יותר על ידי לימודו
For through this learning, he becomes arrogant, which causes the divine spark within man to be distanced.	מן פניו שעל ידי זה בא לגקלות שהוא סיבה ליריחוק חלק אלוקה שבתוכה האדם

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

As it says: "I and he cannot dwell together." And when the godliness departs from him, he is left without protection.	כמו"ש אין אני והוא יכולן לדור ועל ידי שמסתלק האלוקות מפניהם נשאר בלא שטירה
And "Because his God is not within him, these evils befall him," God forbid.	ונעל כי אין אלקיו בקרבו מכך הוא הרעות האלה חס ושלום
And all this is because he remained below, in the realm of speech—the place of judgments—and did not bring himself with all his traits into the World of Binah.	וכל זה על שגנשאך רק למטה בבחינת דברו מקום דגין ולא הביא את עצמו עם כל המזות לעולם היפה
Because during his learning, he possesses corrupt traits like evil pride, and the like—and how could he possibly ascend?	עבור שבעת לימודו יש לו רע מדות התפאות רעה וכיווץ בה ואיך יוכל לעלות
And according to this, we have explained our Sages' statement: "Rabbi Yehudah said in the name of Rav: A person should always engage in Torah study, even not for its own sake (lo lishmah), for through engaging not for its own sake, he will come to engage for its own sake (lishmah)."	ונעל-פי זה בארכנו אמרם ז"ל: אמר ר' יוסי אמר רב – לעולם ימלמד אדם אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.
And Tosafos and Rashi, of blessed memory, questioned this from what is stated in the chapter <i>Makom Shenahagu</i> , where they said: "Better that his placenta should turn over," etc.	והקשו בתופפות ורשות ז"ל מה היא דפרק מקום שגנגו, ששם אמרו: מוטב שתתה הפך שליתו כו'
But according to our explanation, it is possible to say that the intent of Rabbi Yehudah in the name of Rav was not, God forbid, to permit learning not for its own sake like the fools who remain so their whole lives and never reach the level of <i>lishmah</i> .	ולדברינו אפשר לומר שפונת ר' יוסי אמר רב לא לעתיר למוד שלא לשמה חס ושלום, כמו השותים שכל ימיהם נשארים כה, ולעולם אינם באים למדרגת לשמה.
And how could he say "for from not for its own sake one comes to for its own sake"?	ואיך אמר שמתוך כו'
Rather, his intent was to give proper advice to one who wishes to bind himself, through his learning, to Above.	אבל פונתו היא לחת עזה הגונה למי שירצה לדבק את עצמו עליך הלימוד למעלה
And when he learns, or fulfills a mitzvah, foreign thoughts or ulterior motives come to him and prevent him from aligning with his will.	ובעת למודו או עשיותו שום מצונה באין לו מחלוקת ובפנויות חיצונית ומבטוין אותו מרצונו
He should not say, "I will cease entirely from my learning now, and I will return to it when I am free of distractions," because perhaps he will never be free.	שלא יומר: א停产 לגמורי מלמודי בעת קהיא, ולכשאפנה אשנה, כשהאהנה פניו מפנויות חיצונית, כי שלא לא תפנה
Rather, the proper advice is: From the inner dimension of that "not for its own sake" which befalls him—his own thoughts—he will come to <i>lishmah</i> , by believing and saying:	אלא עזה הגונה לו שמתוך הפנויות של בבחינת שלא לשמה הבא לו אז, שמתוך שבתו מזה עצמו – יבוא לשמה, עליך שיאמין ויומר

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>“Behold, these foreign thoughts and bad intentions are themselves the judgments I must sweeten and subjugate to the Torah, which is <i>Binah</i>.”</p>	<p>כלא הפקיות והמעשיות קרעות הינם הוו עצמן כדיינים שאני ארייך למתוקן ולשעבון לתורה – שהוא בינה</p>
<p>“And this is their very purpose: that I may rectify them and include them within Torah.”</p>	<p>הו קנה כונת בזם כדי שאתקן ואכללים להוותם כלולים בתורה</p>
<p>“And how, then, shall I allow myself to be dragged and swept away after them—to increase the power of the judgments over me?”</p>	<p>וכי הוו איד אגרד את עצמי ואחתה אתנירון להוסיף עלי הטעברות כדיינים</p>
<p>“On the contrary, I will strengthen myself more and more, and begin speaking words [of Torah] with awe and love, and with holy pride, in order to bring pleasure to the Creator.”</p>	<p>על פניהם מתחזק את עצמו יותר ויתמר ומתחיל לדבר פרברים בך הילו ורחיימו ובהתפארות טובה לעשנות נחת רוח לבורא יתברך</p>
<p>As it is written in the Zohar: that speech praises itself—“See with what I was created to come before You.” When the traits are properly rectified, the speech glorifies its Source.</p>	<p>כמו"ש בזוהר שהדבר מפאר את עצמו: חוי במאן בראשיתו אתיינא לגבך – כשהוא בתקיון המדות (ישענו מה"ט, ג')</p>
<p>Thus, because of the negative pride that he had earlier—through which he was forced into great effort—there arises now a holy pride, the true pride of “Israel, in whom I take glory.”</p>	<p>ונמצא שעלייך התפארות רעה שהיתה לו מוקדם עד שנצטרך עלייך זה להתקזחות גודלה – בא התפארות הטוב והאמיתי: בחינת ישראל אשר בך אטפאר (ישענו מה"ט, ג')</p>
<p>That the Blessed Creator glorifies Himself before the heavenly hosts.</p>	<p>שהבורא ברוך הוא מפאר את עצמו בפני עצם מעלה</p>
<p>And thus, there is no greater rectification than this: that through <i>lishmah</i> one comes to <i>lishmah</i>, and thereby rectifies the traits, includes them in <i>Binah</i>, sweetens the judgments, and the evil falls away and separates from the traits he had previously damaged.</p>	<p>ונמצא שאין לך תיקון גדול מזה, שעלייך בבחינת שלא לשם בא לשמה – שנעשה עלייך זה תיקון קפודת, ונכללו בבינה ונמתוקן, והרע נופל למטה ונפרד מהמדות שקלקל מז'</p>
<p><i>Lishmah</i> means that [the judgments] are sweetened, because they are truly his own judgments.</p>	<p>לשם הוא – להיות נמתוקן, כי הון מפש דינים שלו.</p>
<p>And according to what was explained above, this aligns well with the saying: “A person should always engage [in Torah], etc.”</p>	<p>ולפי הנהיל – איתני שפיר אומרו: לעזלם יעסך כו'</p>
<p>For in truth, one must do so always—for this is the main pillar of complete service: whether in Torah, in prayer, or in all the mitzvos.</p>	<p>שבאמת ארייך לעשות כן לעזלם, שעה עיקר עמוד העבודה השלימה, בין בתורה, בין בתפלה, בין בכל המצוות.</p>
<p>And this is explained by us elsewhere also regarding thoughts that come to a person during prayer—ponder this well.</p>	<p>וכמובואר אצלנו במקומות אחרים גמ"פ מענין מתחשבות. הבהיר לו בעת תפלה – והבון</p>
<p>And this was the service of our father Avraham, peace be upon him, as it is written (Bereishis 12:5): “the souls that they made in</p>	<p>זזה הינה עבודה אברם אבינו עליו השלום, גמ"ש (בראשית י"ב, ה'): הנפש אשר עשו בתרון – ותרגם אונקלוס: דשעבון לאוריינט</p>

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

Charan,” which Onkelos translates as “whom they brought under the wings of the Torah.”	
For with all the judgments that came upon him from the level of 620 (חר"ז), he strengthened himself with all the traits that are below <i>Binah</i> , and he subjugated them and uplifted them to Torah, which is called <i>Binah</i> , and thereby sweetened all the evil rooted in damaged traits—whether he had damaged them himself or they were damaged by others of his generation connected to his soul’s root.	כִּי בְּכָל הַדִּינִין שָׁבָא עַלְיוֹ מִבְּחִינַת פָּרָז – הַתְּמִזֵּק אֵת עָצָמוֹ עַמְּכָל הַמְּדוֹת שָׁלֹמָה מִהַּבִּינָה, וְשָׁעַבְדוּ וְהַגְּבִּינוּ לְתֹרַה שְׁנִקְרָאת בִּינָה, וְנִמְתַקֵּק כָּל הַרְעָשָׁל קְלָקָול הַמְּדוֹת – בֵּין שָׁקָלָל בְּעָצָמוֹ, אוֹ עַלְיָדֵי בְּנֵי דָרְן. הַשִּׁיכִים לְשָׁרֶשֶׁן נְשִׁמְתוֹ.
Then, all those who were connected to evil in any particular trait, and had dragged that trait downward—through the uplifting and sweetening of those traits by Avraham Avinu, peace be upon him—they too were sweetened.	וְאֵז כֵּל אָוְנוּ הַאֲחַזִּים בְּרַע שֶׁל אִיזוֹ מִזָּה מִן הַמְּדוֹת, וְהַפִּילּוּ אִיזוֹ מִזָּה לְמַטָּה – עַלְיָדֵי שְׁהָגֵבָה אַבְרָהָם אַבְנֵנוּ עַלְיוֹ הַשְׁלָום אֶת הַמְּדוֹת לְמַעַלָּה וְהַמְּתִיקָן – נִמְתַקֵּק גַּם-הַמִּתְקָן.
For they had been rooted and embedded in that same trait for evil, and now they too were sweetened—to rise up and take shelter under the wings of the Shechinah and be converted.	לְהִיּוֹת עֲוָלִים לְקַסּוֹת בְּצַל כְּנָפִי הַשְׁכִּינָה – וּנְתַגְּרוּ.
And so it is in every generation—this is the way of all the tzaddikim with the people of their generation.	וְכֹן בְּכָל דָּוֶר הַעֲגָנָן כִּי הוּא בְּכָל הַצָּדִיקִים עַמְּכָל דָּוֶר.
And all this is accomplished through subjugating the self to Torah, which is called <i>Binah</i> .	וְכֹל זֶה עַלְיָדֵי שְׁמַשְׁעַבְדִים אֶתְהוּ לְתֹרַה שְׁנִקְרָאת בִּינָה.
And through sweetening, all judgments are sweetened, all traits are clarified and purified, and evil falls below, causing the nullification of the <i>kelipos</i> .	עַלְיָדֵי הַמְּמַקָּה – שְׁנִמְתַּקֵּק כָּל הַדִּינִים, וּמַתְּבִּירָרִים וּמַתְּלִבְנִים כָּל הַמְּדוֹת – נִופֵל הַרְעָשָׁל לְמַטָּה וּנְעַשָּׂה בַּיּוֹתָל. הַקְּלִיפָּה.
And the tranquility of the nations of the world, who are grasped by those <i>kelipos</i> , is nullified.	וְשְׁלוֹת אֹמּוֹת הָעוֹלָם הָאֲחוֹזִים בְּקָלִיפָּה – מִתְּבִּיטָל.
For in truth, if Israel would do this in totality, there would already be an end to this bitter and long exile, which is caused by general judgments.	כִּי בְּאָמָת – אִם קָיוּעוּ שָׁוָשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָלּוֹת, כִּי הִיא בַּטּוֹל הַגָּלוֹת הַפָּרָה הַזָּהָרָה, שֶׁהָאָוָלָה עַלְיָדֵי דִינִים. הַכְּלִילָה.
There would be no room for the nations’ dominance to rule over us.	וְלֹא קָהָה מָקוֹם אֲחֵינוּ לְשָׁלֹת הָעָם לְהִיּוֹת מַוְשִׁילִים עָלֵינוּ.
If Israel would subjugate all the judgments to Torah, the <i>kelipos</i> would be completely nullified, and there would be no grasp on the traits of holiness.	אִם קָיוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁעַבְדִים כָּל הַדִּינִים לְתֹרַה – קָהָה בַּטּוֹל הַקְּלִיפָּה לְגַמְרִי בְּלִי אֲחֵינוּ בְּמַדּוֹת הַקְּדוֹשָׁה.
Then we would already merit the coming of Moshiach, as it is written (Zechariah 13:2): “And the spirit of impurity I will remove from the earth”—that is the nullification of the <i>kelipos</i> .	וְקָהָה זֹכִים כֹּבֶר לְכִיָּת הַפְּשִׁיחָה, וּכְמַיְשָׁ (זָכְרִיהַ י"ג, ב'): וְאֵת רֹוח הַטְּמֵאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ – שֶׁהָאָוָל בַּטּוֹל הַקְּלִיפָּה.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>And through this, “Then I will turn to the peoples a clear language to serve Him with one consent” (Tzefaniah 3:9).</p>	<p>ונעל-ידי זה: אֹז אֲהַפֵּךְ אֶל עַמִּים שָׁפֵה בְּרוֹרָה לְעַבְדוֹ שָׁכֵם אֶחָד (אַפְנִיה ג', ט').</p>
<p>For through the sweetening, they too become sweetened and are subjugated to Torah—just as with Avraham, through whose efforts they converted and drew close to holiness because of the nullification of the <i>kelipos</i>.</p>	<p>ונעל-ידי המתקה – יהיו נמתקין ומושׁעֲבָדים ל תורה, כמו באברהם שנעשו גרים ונתקרבו לקדושה על-ידי בטול הקלייפות.</p>
<p>Then all the nations would be subdued under the hand of Israel.</p>	<p>ונקיו פֶל הָאָוֹמָות נִכְנָעִים תְּחִת יְהוָה יְשָׁרָאֵל</p>
<p>But due to our many sins, since this mode of divine service is not widely practiced and is only found sporadically here and there—those few people of spiritual ascent—</p>	<p>אָכָל בְּעַזּוֹנוֹתֵינוּ קָרְבָּים – עֲבוֹר שָׁאַן עֲזָבִים כֹּן בְּשַׁכְּלָ זָה, בְּקָלְיָה – פִּים, אֵם מַזְעֵר שָׁם וַעֲיר שָׁם – בְּנֵי עַלְיהָ הַמָּה מַעֲטִים</p>
<p>on the contrary, most of the actions in the world are corrupted, and most Torah study is pursued with bad traits, ulterior motives, and pride—well known, unfortunately.</p>	<p>וְאָרְדָּכָא – שָׁרוֹב מַעֲשָׂה הַעוֹלָם מַקְלָקְלִים, שָׁרוֹב עַסְק תּוֹרַתְם הַוָּא בְּמִדּוֹת רְעוֹת וְפְנִיּוֹת וְגִדְלוֹת – כְּנֹדוֹעַ בְּעָזָן קָרְבָּן</p>
<p>And through this, not only do they not repair the bad traits they possess, but they continually add to them in every generation, drawing more judgments upon themselves, God forbid.</p>	<p>וְנַעַלְיָה זו – אָרְפָּל דַי שָׁאַנְמַמְתָּקִים מַתְקָנִים אֶת רַע הַמִּדּוֹת שְׁמַפְשַׁעֲבָרִים – אַלְאָ שְׁמוֹסִיפִים וְהַולְכִים בְּכָל דָוָר, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם אֶת הַדִּינֵן ח' ז'</p>
<p>They thereby give strength to the <i>kelipos</i>, causing the tranquility of the nations to grow, while the honor of Israel diminishes.</p>	<p>וְנוֹתְנִים כֵּן לְקָלִיפּוֹת, שָׁעֲבוֹר זוּ הַמַּתְזָקָק וְמַתְגַּל שְׁלוֹת הַעֲמִים, וּמַתְמַעַט כְּבָזָם שֶׁל יְשָׁרָאֵל</p>
<p>Thus, the bitter exile is prolonged due to both new and old judgments—until Hashem will have mercy on His people, look upon them, and act for the sake of His great Name.</p>	<p>וְנוֹמַשׁ הַגָּלוֹת הַמָּר – עֲבוֹר הַדִּינִים הַקְּדָשִׁים וְגַם יִשְׁנִים – עד שִׁירָהּ הַיְלָל עַל עַמּוֹ, וַיַּשְׁגַּר וַיַּרְאָה לְרַחֵם עַל עַמּוֹ, וַיַּעֲשֵׂה לְמַעַן שָׁמוֹ הַגָּדוֹל</p>
<p>And this is the intent of the Midrash on the verse “These are the words”—like a bee whose honey is for her master and her sting for others.</p>	<p>וְזֹהוּ כְּבָנָת הַמִּזְרָשׁ: אַלְאַ הַקְּבָרִים – כְּזִבּוֹרָה זוּ שְׁקָבְשָׁה לְבָעֵלָה וְעַזְקָצָה לְאֶחָרִים</p>
<p>So too are the words of Torah: the honey is sweetness, which is an allusion to the sweetening of judgments through words of Torah.</p>	<p>אָרְךִּ בְּרִי תּוֹרָה כֹּן – שְׁקָבְשָׁה הוּא מַתִּיקָות, שַׁהוּא כִּינִי אֶל הַמַּתְקָנִות הַדִּינִין עַל-יְדֵי בְּרִי הַתּוֹרָה</p>
<p>For then, through the sweetening, it becomes sweetness to her master—from the bitterness of the judgments in particular, and from the bitterness of the exile in general.</p>	<p>שָׁאוֹן עַל-יְדֵי המתקה – נִעְשָׂה מַתִּיקָות לְבָעֵלָה, מִפְרִירָהּ הַקְּיָנִים בְּפֶרֶט, וּמִפְרִירָהּ תְּנִילָה בְּכָל</p>
<p>If everyone were to do this, then her sting would affect others—that is, the nations.</p>	<p>אִם קְיוּ עַזְשִׁין כָּלָם כֹּן – וְאֵז קְיוּ עַזְקָצָה לְאֶחָרִים, שְׁהַן קָאוֹמוֹת</p>
<p>For through this, their tranquility and greatness would be nullified, as they would be subdued under holiness due to the nullification of the <i>kelipos</i> and externalities, their place of grasp.</p>	<p>וְנַעַלְיָה זוּ – יַתְבִּיטֵל שְׁלוֹנוֹ וְגִדְלוֹנוֹ, שְׁהַיּוּ נִכְנָעִים פְּתַת הַקְּדֹושָׁה עֲבוֹר בְּטֻול קָלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנִיות מִקּוֹם אֲחִיזָתָן</p>

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

And we would then merit the coming of Moshiach speedily in our days, Amen, Selah.	ונקינו זוכים לבייאת המשיח ב מהרה בימינו אמן סלה
And it is possible that this is the intention of the prophet, peace be upon him, when he said: “Behold, for many days Israel shall be without Torah and without a true God” (based on Hoshea 3:4).	ונאפשר שזהו כוונת הנביא ע”ה באמרו: הנה ימים רבים לישראל שלא תורה ולא לאלה אמת – על-פי המבואר מלמעלה.
For the reason that there are “many days” for Israel—such a long and bitter exile, with no one having mercy on them—is because they do not subjugate the judgments to Torah, as explained above regarding the rectification of the traits.	כי מה שימים רבים לישראל באורך הגלות שנמשך מאריך מיראותו ואין מرحمם עליהם – הוא על-ידי שאין ממשכנים את הדין ל תורה, כאמור בתקון כל הפלות
And this is the meaning of “without Torah”—meaning due to reasons that there is no Torah, namely, that they do not bring about the sweetening of the judgments into <i>Binah</i> through Torah.	זזהו: שלא תורה – פירוש לשבות לא תורה, שאין מביאין להמתיק את הדין ל <i>בינה</i> על-ידי ה תורה
And through this, the bitter exile is prolonged.	ועל-ידי זה נמשך הגלות החר
And they cry out constantly to Hashem, may He be blessed, yet there is no response—	ו צעקם פסיד לה' יתברך, אין בענין
even though He has already promised us many times to have mercy upon us in response to our cries.	אף שכבר הבטינו בפה וכמה פעמים לرحم עליינו בקול צעקתנו
And as it were, He does not uphold His word to fulfill His promise to redeem us—	וכביכול אינו מאמת דבריו לקיים הבטחתו לנו
and even this is because without the rectification, the redemption cannot come—only through this rectification.	אף הוא – מפני שביעדי התקון אי אפשר להיות האלה – כי אם על-ידי התקון הבעל
That all of Israel should subjugate their evil traits and all the judgments to the Torah, to the attribute of <i>Binah</i> (understanding), and not that through the Torah they should increase, Heaven forbid, the drawing upon themselves of further judgments and lengthening of the exile.	ל להיות כל ישראל משעבדין את רוע המזות וכל הדין לתורה למדת הבינה, ולא שעל-ידי ה תורה יוסיפו עוד להמשיך על עצם ציו דין ואריכות הגלות
And this is (the meaning of): “For the reason that many days have been drawn out is because of ‘without Torah,’”—meaning that they do not subjugate the judgments to the Torah.	זזהו: כי סבת הימים רבים שנמשכו – הוא שלא תורה, שאין ממשכנים את דין ל תורה
And this very thing causes “without a true God” (ח”ו), for through this the exile is prolonged.	וזכר זה גורם שלא לאה אמת ח”ו, כי על-ידי זה – נמשך הגלות
And also, because of this it says (Eichah 3:8), “Also when I cry and plead, He shuts out my prayer,” that their outcry is not accepted.	וגם כי על-ידי זה (איכה ג, ח): גם כי אזע ואשׁוע שתם תפלו – שאין מקבלים צעקתם
They cause, as it were, that He does not uphold His words to redeem us.	גורמים שביכול אינו מאמת דבריו לנו

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

And they do not realize that the essence of the redemption that the Creator, blessed be He, promised us depends specifically upon this condition.	וְאֵין יוֹצִאים כִּי עִזָּקָר הָאֱלֹהָה שְׁהַבְּטִיחָנוּ הַבּוֹרָא בָּרוּךְ הוּא – הוּא עַל פָּנָאי זֶה דָּוְקָא
And they themselves are the ones who cause it to be said of Him, as it were: "He is not a true God."	וְהָנָן גּוֹרְמֵין לֹזֶם עַלְיוֹ לֹא אַלְקֵי אֶמֶת בְּבִיכּוֹל
But if they had this faith and understanding to act in this way, certainly there would be the nullification of the <i>kelipos</i> and the entire barrier separating us from our Father in Heaven.	אָכָל אִם קִיַּתָּה לְהָם אִמָּנוֹת וִדְעָת זֶה – לְהִיּוֹת עֹשִׂים כֵּן – בָּרוּךְ יְהָה בְּטוּל הַקְּלִיפּוֹת וְכָל מִסְךָ חַמְבָּדִיל בְּינֵינוֹ לְבֵין אֲבִינוֹ שְׁבָשָׁמִים
Our prayers would be heard, and it would no longer be "He shuts out my prayer."	לְהִיּוֹת תְּפִלּוֹתֵינוּ נִשְׁמְעוֹן, וְלֹא קִיּה בְּחִינַת שְׁתִים הַפְּלַתִּי
And as it is written (Proverbs 19:3), "A man's foolishness perverts his way, and his heart rages against Hashem."	וְכָמוֹ שְׁכַתּוֹב (מִשְׁלֵי י"ט, ג'): אָנוֹלָת אָדָם תְּסִלְפִּי קָרְפּוֹ, וְעַל הָזַעַף לְבוֹ
For surely it is our foolishness that causes this, while Hashem is a true God and His word stands forever.	כִּי בָּרוּךְ יְהָה אָנוֹלָתֵנוּ הוּא הַגּוֹרָם, וְהִי אַלְקֵי אֶמֶת, וְזֶבֶרְיוֹ נָאָב לְעוֹלָם
Blessed is Hashem forever, Amen and Amen.	בָּרוּךְ הִי לְעוֹלָם, אָמָנו וְאָמָן

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary

The discourse begins by addressing the Talmudic statement that one should always study Torah even if not for its own sake (*shelo lishmah*), for such learning will eventually lead to study *lishmah*. The Chernobyler rebbe clarifies this isn't permission to remain in *shelo lishmah*, but guidance for one who earnestly wishes to cleave to Hashem through Torah yet is troubled by impure intentions or distractions during learning or mitzvos. Rather than abandoning his service, the person should view those distractions as manifestations of internal judgments (*dinim*) that require healing and sweetening through the Torah, which corresponds to *Binah*. By confronting and transforming these inner obstacles into tools for greater dedication, one elevates even impure drives toward holiness. Avraham Avinu exemplified this by taking all the traits below *Binah* and subjugating them to Torah, thereby sweetening judgments associated with himself and with his generation. This elevated not only himself but also those rooted in negative traits, drawing them to holiness—symbolized by the converts he made. Every generation mirrors this pattern: tzaddikim are charged with sweetening the judgments of their generation by drawing them into the light of Torah. If Israel as a whole would truly subjugate all their traits to Torah, the *kelipos* (forces of concealment) would collapse, exile would end, and the nations themselves would submit to holiness. Instead, due to the majority serving Torah with ulterior motives or corrupt traits, the exile lengthens. Even prayers go unanswered, not due to Hashem's inconsistency, but because the essential condition for redemption—purifying and integrating the *middos*—has not been fulfilled. This causes the very fulfillment of Hashem's promise to appear delayed. The discourse concludes with the powerful image from the Midrash likening Torah to a bee: its honey sweetens its own (Israel), and its sting drives away enemies. The "sting" to the nations—breaking their power—is dependent on our internal purification. Only then can Hashem's promise be realized and the final redemption be manifest.

Practical Takeaway

When you face distraction, impure motives, or inner turmoil during learning or mitzvos, do not retreat. Instead, recognize these intrusions as your personal *dinim*—inner exiles and traits waiting to be redeemed. Consciously include them in your service by declaring: "These thoughts too are sparks I must sweeten through Torah." Channel your struggle into fervent learning, prayer, or mitzvah action. By doing so, you become like Avraham—elevating yourself and others, repairing your generation's broken middos, and helping bring the geulah closer.

Chassidic Story

When Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl was once traveling through a village, he stopped at an inn known for its questionable atmosphere. The Chassidim were puzzled—why stop there? The Rebbe quietly explained, "Even in a place like this, there are sparks waiting to be uplifted." That night, he sat at a table with simple folk, laughing, eating, and speaking gently about Torah. One man, a rough tavern worker, listened intently. Over the following weeks, he sought out the Rebbe's teachings, eventually becoming a baal teshuvah and a passionate chassid. Years later, this man supported many poor scholars in Chernobyl. Reb Nachum once

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

told a confidant, “That man’s soul was trapped in *dinim*. It wasn’t enough to avoid the darkness—we had to descend into it and lift it up.”

Source: *Meor Einayim, Parshas Devarim; oral traditions from the Chernobyl dynasty. END NOTE]*

In the verse, “In the land of Moav, Moshe undertook to explain this Torah, saying” (Devarim 1:5), it is stated in the Midrash that the Torah is expounded with forty-nine facets of purity and forty-nine facets of impurity. And this is [the deeper meaning of] the word “Moav” (מוֹאָב), which has the numerical value of forty-nine. This corresponds to what is written (Mishlei 2:4): “If you seek her like silver and search for her as hidden treasures,” which alludes to the forty-nine measures [of understanding].

And to understand what connection the land of Moav has to the forty-nine facets with which the Torah is expounded—to the extent that they are embedded in the numerical value of the word “Moav”—this may be explained as follows: It is known that the Torah was not given to Israel until after seven weeks, and only after they had passed through the Sea of Reeds and many journeys through the wilderness, as Scripture details the many travels that Israel undertook before arriving at Mount Sinai.

All of this was necessary in order to eradicate the kelipos and external forces that formed a separating barrier over the Written Torah, for Israel had been immersed in impurity and kelipos, as is known. Through their journeys in those wildernesses prior to arriving at Mount Sinai, and through witnessing the miracles and wonders at the splitting of the sea and other miracles they saw there, faith in the Blessed One was firmly implanted in their hearts.

They thus had the power, through their travels in those desolate places inhabited by kelipos—to uproot and eliminate them, so they would no longer serve as a barrier between the Written Torah and the Jewish people.

בפסוק "בָּאָרֶץ מוֹאָב הָוָא לְמַשְׁה בָּאָר אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְאָמֵר", וְאֵיתָ בָּמְדִרְשׁוֹ: הַתּוֹרָה נִזְרַחַת בְּמַ"ט פָּנִים טַהוֹר וּבְמַ"ט פָּנִים טַמֵּא, וְזֹהוּ "מוֹאָב" בְּגִימְטְּרִיאָה מַ"ט הוּא. וְהַיּוֹ דְּכַתְּבֵב (מְשַׁלְּיִ ב', ד'): "אמְתָּה קְבָשָׁה בְּכֶסֶף וּבְמַטְמָנוּם גַּזְגַּז"

ולקביין מה ש"יכות ארץ מוֹאָב לְמַ"ט פָּנִים שְׁגַּרְשַׁת בְּקָרְבָּה הַתּוֹרָה, לְהַכְּנִיקָן בְּגִימְטְּרִיאָה שֶׁל חַבְתָּה "מוֹאָב"—לְכָאָר זה הוּא עַל פִּי מה שנוֹדָע: עַבְנָן שֶׁלֹּא נִתְּבַנֵּה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם אַחֲרֶשׁ שְׁבָעָה שְׁבוּעֹת וְאַתָּר הַלּוּכָּתָן דָּרָה יַמְסֻוף וְזֶרֶךְ בְּמַה מִסְעֹות בְּמִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שְׁאַפְוּרְשָׁה בְּכַתּוֹב בְּמַה מִסְעֹות שְׁגַּסְעָוָי יִשְׂרָאֵל קָדְםָ בָּזָם לְהַר סִינְיָה

כָּל זה הָיָה כִּי לְהַכְּרִית הַקְּלִיפּוֹת וְהַחַיְצָנוֹת שְׁהָיָה מִסְקָה מְבָדֵיל עַל הַתּוֹרָה שְׁבָכְתָב, שְׁחוּיוּ יִשְׂרָאֵל מִשּׁוֹקָעִים בְּטוּמָאֹת וּקְלִיפּוֹת כְּנוֹדָע. וְעַל יְדֵי נִסִּיעָתָן בָּאָוֹתָן הַמְּדֻבָּרוֹת שְׁקָדְםָ בָּזָם לְהַר סִינְיָה, וְעַל יְדֵי רָאִית הַנֶּפֶשׁ הַנְּפָלָאֹת בְּקָרְיעָת יַמְסֻוף וְשֶׁאָרֶגֶסֶם שְׁרָאוֹ שֶׁם—וּנְתַקֵּעַ אָמוֹנוֹת יִתְּבַרְךָ בְּלִבּוֹ

הָיָה כִּי בִּזְמָם עַל יְדֵי נִסִּיעָתָן בְּמִזְבְּרוֹת הַהָם—שְׁהָיָה מִזְמָם תְּרֵבָה, מִזְמָם דִּירַת הַקְּלִיפּוֹת—הָיָה כַּח בִּזְמָם לְהַכְּרִיתוֹ וְלְסַלְקָוֹן, כִּי שֶׁלֹּא יַעֲכֹבוּ לְהִזְמָת אַסְקָה מְבָדֵיל בּוּנְיוֹת הַתּוֹרָה שְׁבָכְתָב וּבּוּנְיוֹת יִשְׂרָאֵל

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Now, the Torah was given to Moshe at Sinai in all its general principles and details, both the Written Torah and the Oral Torah—even that which a seasoned student is destined to innovate. However, the Oral Torah, which is the explanation of the Written Torah, had not yet been revealed to all Israel. It was only possible to explain to them its hidden aspects and interpretations after the concealment—the covering veil of the kelipos—was removed, for that also covers the Oral Torah, as is known.

For it is also so even today—that the nature of kushyos (difficulties in learning) is due to kelipos that cover that particular area of Torah, making it appear to him as a kushya (difficulty). But when one brings himself to the level of Binah (understanding), and begins to distress himself over the matter and strives to comprehend with Binah, he thereby removes and uproots that kelipah, and the truth is revealed to him.

For in truth, that concealment is his own dinim (harsh judgments), which cause the covering and separation between himself and the truth. But when he engages in contemplation and seizes himself with the quality of Binah, he brings those dinim and sweetens them at their root, as is known.

Similarly, it was not possible for Israel to explain and reveal the Torah in its fullness until after their travels through those wildernesses—the dwelling places of kelipos. Through their journeys and service of Hashem during these travels, they eradicated those kelipos and coverings that separate between the inner dimension of the Torah and its learners.

For this is why it is called “forty-nine faces of purity and forty-nine faces of impurity”—because through those explanations, the faces of the Torah are revealed, which had been concealed by the covering of kelipos that separate. Thus, the Blessed Creator in His unfathomable wisdom saw that it was not possible to remove and eradicate them except through Israel’s journeys through those deserts, specifically at that time, which marked the beginning of the revelation of the Torah.

And after they eradicated and removed the general kelipos, it is now incumbent upon each individual who studies Torah to remove the judgments that come from his side, so they do not create

והנה הסתורה נתונה למ"ש בסיני בכללותה ובפרטותה
שבכתב ושבעל פה, אפלו מה שמלמיד ותיק עתיד
לחדש. אבל ע"דיו לא היה התיוגות הסתורה שבעל פה,
שהוא ביאור הסתורה שכתב לבן ישראל, ולקות
אפשר לבאר להם מاضניהם וביאורה—כ"י אם אחר
שיטול מ"ס הטעיות הקליפות שמכסה על הסתורה
שבעל פה גם כן, וכן

שגם היום הוא כן: עננו הקשיות הוא על ידי שקליפות
מכסה בזיה המקומות, ונעשה אצל קשייא. ואחר שambil
את עצמו למדת בינה ומחיל לצער עצמו על זה,
ורואה להבינו בבינה—על ידי זה מסלך ומכירת
הקליפה הווה, נתגלה אליו האמת.

שבאמת הטעיה הווה הוא דינים שלו שגורם להיות
מכסה ומקיל בינה ובין האמת. וכשהוא להתבונן ואנו
את עצמו במדת בינה—על ידי זה מביא את הדינים
האלו ומתקו בשערו, וכן

ובן ישראל לא היה באפשרי לאן לבאר ולגלות הסתורה
פ"מ—כ"י אם אחר נסייתו באותו המקומות, מוקם
הקליפות. ועל ידי נסייתו ושבורו לה' יתפרק באלה
הטעיות, הכריתו אותו הקליפות והטעיות שמקסיקים
בין הפנים של הסתורה ובין לומדי

כ"י על פון נקרא "מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור", כי
על ידי הקיאורים מהם מתגלוין פנוי הסתורה שהי
מכוסים במקסתה הקליפות המקידיל. בן ראה הבורא
ברוך הוא בחקמותו הבלתי משוגת שלא היה אפשר
לסלקו ולפרקתו—כ"י אם על ידי נסיעת ישראל קד
אותם המקברות זוקא באותו הזמן שהיה תחולת
התוגיות הסתורה.

ואחר שהן הכריתו וסלקו הקליפות הקלויות—אריך
כל אחד מלומדי הסתורה לסלק הצעינו הכאים מזו,
שלא יבדילו בין ובין הפנים של הסתורה, וכן

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim

<p>separation between him and the inner dimension of the Torah, as explained above.</p>	
<p>And it is known that the land of Moav was the final encampment after all their journeys through the wildernesses, as explained in the verse, “And they encamped in the plains of Moav, across the Jordan...” which was adjacent to the border of the Land of Israel.</p>	<p>ונזע שארץ מואב הוא חנינה אחרון אחר כל נסיעתו במקומות, וכמובא בכתוב “ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן” וג”ו, שהוא אצל גבול הארץ יישראל</p>
<p>And after they passed through all those journeys and eradicated all the kelipos, and even as they passed through the land of Moav they eradicated and removed also the kelipos of Moav—which likewise served as a covering veil obstructing the explanations of the Torah through the forty-nine faces—</p>	<p>ואחר שעברו כל הפסעות הקם והכריתו כל הקליפות, וגם מידי עברים דרכ ארץ מואב הכריתו וסלקו גם כן קליפות מואב, שהיה גם כן מסך מבדיל על ביאורי התורה בם”ט פנים</p>
<p>therefore it is said: “Across the Jordan, in the land of Moav, Moshe began to explain this Torah, saying”—because after they arrived at the land of Moav and eradicated also the kelipos of Moav, along with the other kelipos they had eradicated in the previous journeys, the revelation of the Torah in its explanation through the forty-nine faces was completed, such that they could now apprehend the face of the Torah without concealment.</p>	<p>על כן נאמר: “בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר”, כי אחר בואו לארץ מואב והכריתו גם כן קליפות מואב עם שאר קליפות שהכריתו בפסעות הקוקמים—ונגמר יצאת התגלות התורה ביביראה בם”ט פנים, שיויכלו להשיג פנוי. התוועה בלי התכפות</p>
<p>And therefore: “Moshe began to explain this Torah”—which refers to the Oral Torah that is called “this,” “saying”—meaning, to Israel. For until now, the revelation of the Torah had been to Moshe alone, due to his great spiritual stature. But now, all of Israel could attain it as well, for now the separating veil had already been removed, as explained.</p>	<p>ועל כן: “הואיל משה באר את התורה הזאת”—שהיא תורה שבعل פה, שנתקראת “זאת”—“לאמר”, פירוש לישראל. כי עד עכשוו לא היה התגלות התורה כי אם לממשה בלבד, מחת גזל מעולתו. וככיוום יכולו להשיג גם כן כל ישראל, כי בעת כבר נבדל המסך המבדיל, כאמור.</p>
<p>And this is the intent of the Midrash that says the Torah is expounded through forty-nine facets, etc.—meaning, one who merits to behold the face of the Torah without concealment. And this is the numerical value (gematria) of the word “Moav,” which is forty-nine (מ”ט), for the culmination of the revelation of the forty-nine facets did not occur except after they passed through the land of Moav and removed the kelipos of Moav.</p>	<p>וזה בונת המקרא שהתורה נדרשת בם”ט פנים וג”ו, פירוש זהה לראות פנוי התורה בלי התכפות, וזה גימטריא של תפת “מואב” שהוא מ”ט. כי גמר התגלות המ”ט פנים לא היה כי אם אחר שעברו דרכ ארץ מואב ונסלקו קליפות מואב</p>
<p>All of this was true then, at that time, in a general sense. But likewise, it is also true at every time and in every generation, in a personal and individual sense, as explained above.</p>	<p>כל זה היה באוטו הזמן בכללות, וכן הוא בכל עת ובכל זמן בפרטיות, כמובא למטה</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>And this is what the Midrash concludes: “As it is written, ‘If you seek her as silver and search for her as for hidden treasures (וְכָמְתָמוֹנִים)’”—and the Midrash explains “מוֹנִים” meaning “forty-nine reckonings.” For “מוֹנִים” is a term derived from deceit (ona’ah), just as the Satan and the nations of the world deceive (monin) Israel—meaning, with verbal deceit.</p>	<p>וְזַה שָׁמָסִים הַמְּדֻרְשׁ: וְהַנִּנוּ דְכַתִּיב “אִם תִּבְקַשְׁנָה כְּכֹסֶף וּכְמַטָּמוֹנִים”, וְפִירְשׁ הַמְּדֻרְשׁ “וּכְמַטָּמוֹנִים”, כִּי “מוֹנִים” הָוְאַ מְלֻשּׁוֹן אֹנוֹתָה, כִּמוֹ שְׁשָׁבְעַנְוָן וְאוֹמֹת הַעֲולָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל—שְׁפִירְיוֹשׁ לְשָׁוֹן אֹנוֹת קָרְבָּרִים.</p>
<p>And this is likewise the case with the attainment of the forty-nine facets in the explanation of Torah: for there are many who study the explanations of Torah and deceive themselves with great self-delusion, imagining that they have attained a superior understanding of the explanation—when in truth, they have not even begun to truly attain or behold the actual “face” of the Torah.</p>	<p>וְכוֹן הָא גָם בְּהַשְׁגַת הַמְּדֻרְשׁ טְבִים שֶׁל בְּיֹאָר הַתּוֹרָה, כִּי יִשְׁפַּחַת וְכַפַּחַת הַלְּזָמְדִים בְּבִיאָוָר הַתּוֹרָה וּמוֹנִין אֶת עַצְמָם בְּאוֹזָאָה יִתּוֹרָה, שְׁמָדְמִים בְּגַפְשָׁם שֶׁהָם מִשְׁיגִים הַבְּיֹאָר עַל צְדָקָה טֻוב, וּבְאַמְתָה אֵין עֲדֵין שָׁוָם הַתְּחִלָּה לְהִיּוֹת מִשְׁיגִים וּרְזָאִים בְּחִנָּת הַפִּנְים מִפְּנֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה.</p>
<p>And all this is due to their own dinim (judgments) and their superficiality, which become a separating veil against the face of the Torah. And all of this, their own actions have caused them.</p>	<p>וְכָל זֶה עַל יָדֵי הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם וּבְחִיצוֹנִים שֶׁנֶּעֶשֶׂה קָסֶף מְבָדֵיל נִגְדָּה הַפִּנְים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל זֶה מַעֲשֵׂיהם גָּרָמוּ לְהָהָרָה.</p>
<p>Therefore, Scripture says: “If you seek her... and search for her as for hidden treasures,” meaning that one must search deeply—search within his own actions and refine his character traits, and bring those traits into alignment with Torah. Through this, he can sweeten the judgments and superficialities that obscure the face of Torah. Then, he will merit the true revelation of Torah. Blessed is Hashem forever, amen and amen.</p>	<p>לְכָךְ אָמַר הַכְּתוּב “אִם תִּבְקַשְׁנָה גֹּוֹ” וּ“כְמַטָּמוֹנִים תִּחְפְּשַׁנָּה”—שְׁאָרֵיךְ לְזַה חִפּוּשׁ רַב לְחַפֵּשׁ בְּמַעַשֵּׂי וְלִתְהַנּוּ מִדּוֹתָיו וְלִתְבִּיאוּ לְתּוֹרָה, בְּכֵדִי לְפִתְקָה הַדִּינִין וּבְחִיצוֹנִים שֶׁמְכַטֵּבִים עַל פִּנְיַן הַתּוֹרָה—אָז יָצֵה לְהַתְגִּילָה הַתּוֹרָה בְּאַמְתָה. בָּרוּךְ הִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary]

This discourse from Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl explores the final encampment of the Israelites in the wilderness—Arvos Moav—as the spiritual culmination of their journey. Each of the forty-two encampments represented a stage in purifying and shedding layers of spiritual concealment (kelipos). The land of Moav, associated with the number 49 (ט"נ), represents the final barrier—a veil of impurity that distorts the face of Torah itself. By passing through Moav and nullifying its kelipah, the Israelites removed the last obstruction and were now able to access the Torah’s innermost meaning—the “face” of the Torah as explained in forty-nine facets.

Moshe, who until then had exclusive access to the Torah’s inner light, now began to explain it to all Israel. The Torah’s inner wisdom, once available only to the uniquely elevated, could now be accessed by the people at large—because the veils had been lifted.

Yet the discourse emphasizes this isn’t only a historic event. The journey through the wilderness, the process of refinement, and the clearing of inner kelipah is reenacted in every generation and in every individual. Each person must traverse their own “wilderness,” shedding spiritual layers, confronting distortion and deception—especially the self-deception that leads one to believe they’ve grasped the truth of Torah when they’ve only encountered a superficial gloss.

The Midrash is interpreted in a striking way: “*וְכָמְטָמָנוּם חַחְפְּשָׁנָה*” (“search for her like buried treasures”) is read as “*וְכָמְטָמָנוּם טָמְנוּם*”—as “forty-nine deceptions.” These are the false impressions that a person can have in their Torah study, believing they’ve reached depth while they’ve merely reinforced ego or externality. The only way to merit true revelation is through honest introspection, refinement of character, and the surrender of pride. Then the inner Torah will shine forth.

Practical Takeaway

Every person must engage in an internal journey through their personal “forty-two encampments”—moments of challenge, growth, and correction. To access the “face” of Torah—the true inner meaning—we must remove the veils of ego, judgment, and superficial understanding. Torah is not attained through cleverness but through humility, truth, and refinement of the heart. Beware of the spiritual self-deception that says, “I already know.” The real Torah reveals itself only to those who seek it “like buried treasure,” with awe, hunger, and surrender.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Chassidic Story

The Chernobyler Rebbe once visited a small village where a certain scholar prided himself on his deep grasp of Talmudic logic. He came to the Rebbe and said, “I learn every day with great diligence. I’ve mastered every sugya. What more could I need?”

The Rebbe looked at him and asked softly, “And what has the Torah done to *you*?”

The man paused. “What do you mean?”

The Rebbe said, “You’ve mastered Torah, but has it mastered *you*? Has it broken your pride? Has it made you weep for someone else’s pain? Has it made you afraid to speak falsely even once in your life? That’s the Torah I came to teach.”

The man was silent. From that day on, he changed his approach—learning no less diligently, but with a broken heart and deep reverence. Years later, he said, “The Rebbe taught me to find the face of the Torah.” **END**

NOTE]

In the Midrash on the verse “See, I have set the land before you, which Hashem swore to your fathers—to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov—to give to them and to their seed after them” (Devarim 1:8), our Sages expounded: “To give to them”—this refers to those who came up from Egypt; “and to their seed”—this refers to those who returned from Bavel; “after them”—this refers to the days of Moshiach.

To understand the matter: What is the intent of the Midrash, and also the wording of the verse “to give to them and to their seed,” which applies the promise of giving the Land also to the Patriarchs themselves—that He would give them the Land? And seemingly, we do not find that this was fulfilled, except when the Land was given in the days of Yehoshua.

For it is known that the Patriarchs themselves were sojourners in it and not settlers. Furthermore, we must understand: Who was it that “released” Hashem from His oath, as it were, that He swore to give them the Land and to their seed after them? The wording implies a giving that is uninterrupted—a permanent, everlasting gift.

This implies a giving that is not interrupted but an absolute and eternal grant for all generations. So from where did these long exiles come, during which the Jewish people have lived “in a land not theirs”? For it seems, Heaven forbid, to contradict His oath.

במדרש על פסוק ראה נמתי לפניכם את הארץ אשר נשבע ה' לאביכם לאברהם ליאצ'ק וליעקב לחת להם ולזרעם אחריהם, וודרשו רוז'ל לחת להם אלו עולי מצרים, ולזרעם אלו עולי בבל, אחריהם אלו ימות המשיח

להבין העניין: כוונת המדרש וגם לשון הפסוק לחת להם ולזרעם וגוי דקאי שבועת נתינה הארץ גם על האבות עצמן, שיתנו להם את הארץ, ולכארוה לא מצינו זאת, כי אם שונתנה להם הארץ בימי יהושע בלבד

וכנודע שהאבות עצמן היו גרים בה ולא תושבים. ועוד: לחייב מי הוא זה שהתר לו ותברך את שבוטה? שנשבע לחת להם את הארץ ולזרעם אחריהם?

משמעות נתינה שאינה מפסקת כי אם חלופה לדורות. ומאיון באו הגלויות הארץם הארץ לא להם. שלכאורה הוא ביכול נגד שבוטה ותברך

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>But the truth is that the Creator, blessed be He, always fulfills His oath, and the word of Hashem stands forever. For it is known that the Patriarchs are the essential structure of the world and encompass the entire world until the end of all generations from the time they were upon the earth.</p>	<p>אך הַאֲמָת הָוֹא שְׁהַבּוֹרָא בָּרוּךְ הוּא מִקְּרָם שְׁבּוּעָתוֹ תְּמִיד, וְקַבְּרֵה ה' נָאֵב לְעוֹלָם, קְנוּדָעַ שְׁהַאֲבָות הֵן עִירָ בְּנָנוּ הַעוֹלָם וְכָלְלוּתָה הַעוֹלָם כֵּלָו עַד סָוִף כָּל הַדּוֹרוֹת מִיּוֹם קְיֻומָם עַל הַאֲקָמָה.</p>
<p>For they are truly the supernal middos (divine attributes), through which the world is always conducted in every generation. And according to whichever middah the generation conducts itself with, so too does He, blessed be He, conduct them in that time; everything is according to the behavior of those below.</p>	<p>כִּי הֵן מִפְּנֵשׁ הַמִּדּוֹת הַעַלְיוֹנִים, שָׁעַל יְדֵיכֶן הִיא הַנְּגָה הַעוֹלָם תְּמִיד בְּכָל דָּר, וְכַפֵּי אֵין מֵה מִן הַמִּדּוֹת שְׁמַתְנָגִים בָּה הַדָּר – כִּי הִיא יְתַבְּרֵךְ מִנְהָג אָוֹתָם בָּזְמָן הַהוּא, וְהַכָּל לְפִי הַנְּגָה הַתְּחִתּוֹנִים.</p>
<p>And it is known that Israel, when they ascended from Egypt, clung greatly to the middah of love for the Creator, blessed be He, due to the great miracles and wonders that they had seen with their own eyes. This deeply implanted into their hearts strong cords of love for Him.</p>	<p>וּנוֹדָע כִּי יִשְׂרָאֵל בָּעֵת עַלְיָתוֹ מִמְּצָרִים – אֲחַזּוּ מָאֵד בְּמִדְתַּת הַאֲהָבָה לְבִורָא יְתַבְּרֵךְ, עֲבוֹר גָּדוֹל הַגְּפִים וְהַנְּפָלָאֹת שָׁרְאֹו בְּעִינֵיכֶם, נִתְקַע בְּלִבְכֶם עֲבוּזֹת אֲהָבָה יְתַבְּרֵךְ מָאֵד.</p>
<p>As it says (Yirmiyahu 2:2), "I remember the kindness of your youth, the love of your betrothal—your going after Me in the wilderness, in a land not sown." And this is the middah of our father Avraham, peace be upon him, as is known.</p>	<p>וְכִמו שְׁכָתוֹב (יְרַמְּיָהו ב', ב'): "זָכְרָתִי לְךָ חֶסֶד נְעוּרִיה, אֲהָבָת כְּלֹלוֹתִיה, לְכַתֵּד אֶחָרִי בַּמְּדָר בָּאָרֶץ לְאַזְרָעָה – וְזֹאת הִיא מִדּת אָבָרָהָם אֲבִינוּ עַלְיוֹ הַשְׁלָוֹם כְּנוּעָ</p>
<p>Therefore, the Creator, blessed be He, conducted them also with that middah—according to kindness—and performed for them wonders and miracles beyond nature, just as they had done beyond nature by following Him into the wilderness, a land unsown, without preparing provisions.</p>	<p>לְכֹן קְיֻה הַבּוֹרָא בָּרוּךְ הוּא נְגַהֵינוּ גַם כֵּן בְּזֹאת הַמִּדּה עַל פִּי הַחֶסֶד, וְעַשְׂתָה עַמְּךָן טוֹבָה וְנְפָלָאָה שְׁלָא עַל פִּי הַטְּבָע – כִּמו שָׁהֵן עָשָׂו מִקְּמָת גָּדוֹל אֲהָבָתוֹ יְתַבְּרֵךְ דָּבָרִים שְׁלָא עַל פִּי הַטְּבָע, שִׁיצָא אֶחָרִי בַּמְּדָר בָּאָרֶץ לְאַזְרָעָה, וְגַם צִדְקָה לְאַעֲשָׂו לְהָם מָגָּדָל אֲהָבָתוֹ יְתַבְּרֵךְ וּמָגָּדָל אָמּוֹנוֹ שְׁהָאָמַנוּ בָוּ וַיְתַבְּרֵךְ.</p>
<p>Just like Avraham Avinu, peace be upon him, who was the father of the faithful and publicized the divinity of the Creator, blessed be He, in the world—so too, by Israel clinging in those generations to His middah, there was likewise great publicity of His godliness in the world, due to the many miracles and wonders He performed for them at the Exodus from Egypt and in their journey through the wilderness. Through this, His godliness became greatly known in the eyes of the nations.</p>	<p>כִּמו אָבָרָהָם אֲבִינוּ עַלְיוֹ הַשְׁלָוֹם, שְׁהֵנָה רָאשׁ לְמִאמְנִים וּפְרָסִים אַלְקָוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ בְּעוֹלָם – כִּי עַל יְדֵי שְׁאַפּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּאָוֹן הַדּוֹרוֹת בְּמִדּוֹת – יְתַבְּרֵךְ – גַּעַשְׁתָה גַם כֵּן פְּרָסִים אַלְקָוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ מָאֵד בְּעוֹלָם, לְגַדֵּל הַגְּפִים וְהַנְּפָלָאֹת שְׁעַשָּׂה עַמְּךָם בִּיצְיאַת מִצְרָיִם וְכָלְקָם בַּמְּדָר, שָׁעַל יְדֵי זֶה נִתְפָּרָסִים אַלְקָוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ מָאֵד בְּעִינֵי הָעָם.</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And therefore, when they entered the Land of Israel, they merited great greatness: the nations were subjugated to them, and they had kings. This was not the case with those who returned from Babylonia, who did not merit to ascend with a strong hand and public display through miracles and wonders like those who went out of Egypt, but rather by the permission of Koresh, king of Persia.

And their ascent was not complete, for many remained and did not ascend in the days of Ezra. And even afterwards, they were subjugated to the kings of Greece and to the kings of Rome. All this was because their conduct at that time was not with the middah of love for Him, blessed be He, but rather those who ascended did so out of fear.

And as is known, through the rebuke that Ezra, peace be upon him, gave them, they grasped the middah of fear—to fear before Him, blessed be He. And the middah of love had fallen in those generations, as is known, since they married foreign women and used that middah in ways that were against His will.

And through their conduct with the middah of fear, this also awakened above a parallel response—that the divine conduct would be with contraction and judgment. They did not merit that which is beyond nature, like in the Exodus from Egypt.

And because of this, several elements were missing in the Second Temple—those things that were miraculous and beyond nature, such as fire descending from Heaven, and similar matters. Thus, the building of the Second Temple was in the merit of Yitzchak, i.e., according to the mode of the middah of Yitzchak.

And had they in those generations returned to Him, blessed be He, with great love and awe—grasping both middos—then there would have been an integration of kindness and severity, and they would have aroused above the middah of compassion, the middah of Yaakov, which is the integration of kindness and severity.

ועלכו בכוּזָא לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְגַדְלָה רְבָה שְׁחִי
הָאָמוֹת מְשֻׁבְּדִים לָהֶם וְהַיּוּ לָהֶם מְלָכִים, מַה שָׁאַיּוּ כֵּן
לְעֹזְלִי בְּכָל שְׁלָא זָכוּ לְעַלּוֹת בְּזֹרוּעַ רְמָה וּבְפְרָסָם גָּדוֹל
עַל יְדֵי גְּסִים וּגְגָלָאֹת כְּמוֹ עָזְלִי מְאַרְיִים, רַק בְּרִשּׁוֹת
כּוֹרֵשׁ מֶלֶךְ פְּרָס

וְהַעֲלִיה לֹא קִימָה שְׁלָמָה כִּי כִּמָּה וּכִמָּה שְׁגַשְׁגָּאָרוּ וְלֹא
עָלוּ בִּימֵי עֹזָרָא, וְגַם אֲחָרָיו כֵּן קִיּוּ מְשֻׁבְּדִים לְמֶלֶכִי יְהוּנָה
וּמֶלֶכִי רֹומי. וְכֵל זֶה עַל שְׁלָא קִימָה הַנְּגַגְּמָנוּ אֶזְרָחָה
הַאֲקָבָה לוּ יִתְּבָרָה, כִּי אִם מַה שְׁעַלְוּ קִיּוּ מִצְדָּה
הַיְּרָאָה

וּבְנוֹקָע עַל יְדֵי הַתּוֹכְתָה שְׁהַוְכִּיחַן עַזְרָא עַלְיוֹ הַשְּׁלָלָם
אֲחָזָו בְּמִדְתָּה הַיְּרָאָה לִירָא מְפַנֵּיו יִתְּבָרָה, וּמִדְתָּה הַאֲקָבָה
נְפָלָה בְּאוֹמָן הַדּוֹרוֹת כְּנוֹקָע שְׁגַשְׁגָּאָנוּ נְשִׁים נְכָרִיות
וְהַשְׁתְּמַשְׁוּ בְּזֹאת הַמִּדָּה בְּדָבָרִים שֶׁהֵם נְגַדְּרְוּ יִתְּבָרָה

וְעַל יְדֵי הַנְּגַגְּמָנוּ בְּמִדְתָּה הַיְּרָאָה נְתַעֲזֵר גַּם כֵּן
לְמַעְלָה לְהִיּוֹת הַנְּגַגְּתָה עַל פִּי הַאֲמָצִים וּהַדִּין, וְלֹא זָכוּ
לְדָבָרִים שְׁהָן חֹזֶק לְטַבָּע כְּמוֹ בְּצָאת יִשְׂרָאֵל מִמְּאַרְיִים

וּמְעַטָּע זֶה חָסְרוּ כִּמָּה דָּבָרִים בְּבֵית שְׁנִי מָאוֹתָן דָּבָרִים
שְׁהָן גְּסִים וּחוֹזֶק לְטַבָּע, כְּמוֹ אֲשֶׁר הַיּוֹרֶת מִשְׁמִים וּכְיוֹצָא
וּנוֹמָצָא שְׁקִינָה בְּנִין בֵּית שְׁנִי בְּזָכָות יִצְחָק, פְּרוֹשָׁה עַל פִּי
הַנְּגַגְּתָה מִדְתָּה יִצְחָק

וְאִם קִיּוּ שְׁבִים בְּאוֹמָן הַדּוֹרוֹת אֶלְיוֹ יִתְּבָרָה מָאֵד לְאָזְהָז
בְּמִדְתָּה אֲקָבָה וּירָאָה, וְעַל יְדֵי זֶה קִימָה הַתְּכַלְלָות חָסֵד
וְגַבְורָה – קִיּוּ מְעוֹרְדִּין גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִדְתָּה הַרְחָמִים,
מִדְתָּה יַעֲקֹב, שֶׁהֵא הַתְּכַלְלָות מִדְתָּה חָסֵד וְגַבְורָה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>But they did not merit this in completeness. And the more they walked in the way of gevurah (severity) without completeness, the more they fell into the hands of the ruling nations—until they sinned greatly, and the decree was by the law and the middah of gevurah, that they would be exiled in this exile, which has lasted far longer than all the previous exiles.</p>	<p>אלא שלא זכו לזה עדין בשלמות, וכל מה שחיו הולכים במדת האבורה שלא על צד השלמות – והוא נופלים גם פון יותר ויותר ביד ממשלת הטעמים, עד שחתאו מארך, וקינה האנורה על פי הדין וממדת האבורה שיגלו בgalות הנה – הנטש מארך יותר מכל הגלויות הקוזמין.</p>
<p>And all of this was because the generations of the Second Temple followed the path of gevurah and contraction without integrating it with kindnesses. Their conduct was according to nature, numerically equivalent to “Elokim,” which connotes judgment. Understand this well.</p>	<p>וכל זה על ידי הנטגה דורות בית שני על פי מדת האבורה, הatzmom בלתי התפליטה בחסדים – קינה הנגנון על פי הטבע, גנטרא אלוהים, שהוא דין – נחנו.</p>
<p>And to understand why this final exile has extended longer than all the previous exiles—it is as explained above: because the first two Batei Mikdash (Temples) were in the merit and mode of Avraham and Yitzchak, not through an integration of kindness and severity.</p>	<p>ולקבינה מדוע נמשך הגלות זהה האחים יותר מכל הgalot הקוזמינים – הוא על פי ה"ל, כי השני בתי מקדש הקוזמינים היו בזכות וממדת אברם ויצחק – שלא בתפלות החסדים והגבורות.</p>
<p>But in the days of Mashiach, may it be speedily in our days, there will be a supernal and wondrous building, with wonders and signs, as it is written (Michah 7:15), “As in the days when you came out of the land of Egypt, I will show him wonders.”</p>	<p>ובימי הממשיח מחרה בימינו – יהיה בנין עליזון ונפלא בפלאות ואותות, וכמו שכתוב (מיכה ז', ט'ו): “כימי צאקה מארץ מצרים אראו נפלאות”.</p>
<p>And even more so—it will surpass nature entirely, for His great Name will be proclaimed in the world very, very widely. And all this will be in the merit of Yaakov—that is, through service of God with both love and awe together.</p>	<p>ויותר ויותר – יוצא למעלה מטעם הטבע, להיות שמו הגדול מתרפס בעולם מארך ומאך. וכל זה יהיה בזכות יעקב – פירוש: על ידי שתגינה הנטגה בעובות אלקים באקה וביראה יעד.</p>
<p>Through this will come an integration of kindness and severity, which is the middah of Yaakov himself, of whom it is said (Bereishis 25:27), “A wholesome man, dwelling in tents”—two tents, inclining to this and that side.</p>	<p>שעל ידי זה – יהיה התפללות חסד וגבורה, שהוא מדת יעקב ממש, שנאמר בו (בראשית כ"ה, ז'): “איש תם יושב אקלים” – שני אקלים – מקריין לךן ולכך.</p>
<p>And above too will be revealed the great middah of mercy, through the sweetening of gevurot and judgments in kindnesses—there will be no judgments at all. Rather, everything will transcend nature, which is the realm of judgment, for there will be no judgments due to the sweetening in those days.</p>	<p>ויפיע גם כו למשלה מדת קרחים קדומים, על ידי מותוק הגבורות והקדינים בחסדים – לא יהיה דינים כלל, רק הכל למעלה מטעם הטבע שהוא בוחנת דין – על שלא יהיה או דינים מחלוקת הקפאה שהיא באותן הימים.</p>
<p>And the salvation will extend forever and ever—there will be no exile at all. All of this is because of the sweetening of judgments</p>	<p>ותהיה הנטעה נמשכת לעד ולעולם עולם – שלא יהיה גלות כלל. וכל זה עבור מותוקקדינים על ידי מדת יעקב, שהוא סוד וועל השם המיחוד.</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>through the middah of Yaakov, which is the secret of the letter vav (ו) of the Divine Name.</p> <p>And it is known that the vav is a drawing down that draws mercy into all the middos. Therefore, the mercy that will spread throughout the world at that time will flow forever without interruption.</p> <p>And for this reason too, the exile preceding the days of Mashiach—which is the preparation to come to the days of Mashiach, as is known—is (Koheles 7:14) “This opposite that God made,” meaning, like the advantage of light that emerges from prior darkness.</p> <p>And understand: this is also why the exile is so long—because the future light, may it come speedily in our days, will be drawn forth in an extended manner, since it is through the conduct of the middah of Yaakov, the secret of the vav and the drawing down.</p> <p>And this is the intent of the Midrash in what it says: “To give to them—these are those who came up from Egypt.” For in truth, every gift of the land and all its goodness is truly to the Patriarchs themselves, who are the Divine attributes.</p> <p>For according to the action of the attribute that is operative among those below at the time, so too is the Divine conduct with them from Above—and thus arouses giving to that middah from Above, in the form of goodness.</p> <p>And this is the meaning of “which He swore to give to them”—literally, to them. “And to their seed—these are those who came up from Babylonia.” “After them—these are the days of Mashiach,” when there will be the perfection of the middos and their full integration together.</p> <p>As explained above, this is the foundation for understanding the variation in the “giving” of the Land—the nature of the giving to those who came up from Egypt, versus those who came up from Babylonia, and versus the inheritance of the Land in the days of Mashiach.</p> <p>It emerges that the oath He swore to give them the Land was originally given explicitly with the condition that the giving would be through the functioning of the middos—the Patriarchs—when He said “to give to them.”</p>	<p>ונזע שָׁהוּ הוּא הַמְשִׁכָּה – הַמְשִׁיכָה רַקְמִים לְכָל הַמְדֹת. וְלֹכֶד – יְהִי קָרְחִים שִׁיחְפְּשִׁו אָז בָּעוֹלָם – נְמַשְׁכִּים לְעֵד בְּלִי הַפְּסִיק</p> <p>ומפעם זה גם כן – הַגְּלוֹת שְׁקֹודָם יָמֹת הַמְשִׁיכָה, שַׁהוּא הַכְּנָה לְבוֹא לִמּוֹת הַמְשִׁיכָה – בְּנַזְעָע, שַׁהוּא בְּחִנָּה (קְלַת ז', י"ד): “זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשָׂה הַלְּקִים” – שַׁהוּא עַל דָּרֶךְ יִתְרֹן הָאָרֶרֶם הַחֲשָׁךְ שְׁקֹודָם לוֹ.</p> <p>וְהַבָּבָן: עַל כֵּן – הַוָּא גַם בְּהַמְשִׁכָּה אֲרוֹכָה מֵאָד – כִּמוֹ הָאָרֶרֶם שִׁיחָנָה לְעֵתִיד מִהְרָה בְּזִמְינָה – בְּהַמְשִׁכָּה עַל יְדֵי שַׁהוּא בְּהַנְּגָתָה מִזְדַּת יַעֲקֹב, סָוד הַוָּו הַמְשִׁיכָה</p> <p>וְזֶהוּ כְּבָנָת הַמְדָרֵש בְּמַה שָׁאָמֵר “לְתַת לְקָם – אַלְוּ עַזְלִי מִצְרָיִם”, כִּי בָּאָמָת כָּל נְתִינָה מִתְנָנוֹת הָאָרֶץ וְהַטּוּבָה הָוָא מִפְשֵׁש לְאָבוֹת עַזְמָנוֹ שֶׁהוּן הַמְדֹת</p> <p>כִּי לְפִי פְּעָלַת הַמְדָה הַמְתַחְנָה בַּתְּחִתּוֹנִים בָּאָוֹתוֹ זָמָן – כִּי הַנְּגָתָה הַבּוֹרָא בָּרוּךְ הוּא עַמְּמָה מִלְמָעָלה, וְנִתְעֹזֵר כִּי הַנְּתִינָה לְמִזְהָה מִלְמָעָלה בָּאָוֹפוֹ הַטּוּבָה</p> <p>וְזֶהוּ: “אָשָׁר נִשְׁבַּע לְתַת לְקָם” – מִנּוּשׁ לְקָם. “וְלֹזֶרֶם אַלְוּ עַזְלִי בְּכָל”, “אַחֲרֵיכֶם – אַלְוּ יָמֹת הַמְשִׁיכָה”, שִׁיחָנָה אוֹ שְׁלִימָוֹת הַמְדֹת וְהַתְּפִלְלָתָן כָּלּו יִתְהַ</p> <p>פָּמְבוֹאָר לְמִזְהָה, שָׁעַל פִּי זֶה נִבְנֵין שִׁינְיוּי הַגְּנִתִּינִים – שְׁמַפְשִׁפְתָּנָה אֲבוֹת נְתִינָת הָאָרֶץ לְעַזְלִי מִצְרָיִם מְאִיכָּוֹת נְתִינָת הָאָרֶץ לְעַזְלִי בְּכָל, אֲבוֹת נְתִינָת הַקּוֹדֶם וְאֲבוֹת נְתִינָת וַיֹּרֶשֶׁת הָאָרֶץ בִּימּוֹת הַמְשִׁיכָה</p> <p>וְגַםְצָא, שְׁהַשְׁבּוּעָה שְׁנִשְׁבַּעַת הוּא יְחִיבָּרְךָ לְתַת לְקָם אֶת הָאָרֶץ – קִימָה לְכַתְּחָלה מִפּוֹרֵשָׁת עַל פִּי הַתְּנָאִי: לְקִיּוֹת הַגְּנִתִּינָה בָּקָם עַל פִּי הַנְּגָתָה הַמְדֹת שֶׁהוּן הָאָבוֹת – בְּאָמָרוֹ: “לְתַת לְקָם</p>
---	--

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>And automatically, when they greatly fell from their spiritual level—both in the First Temple and in the Second—and weakened their hold on the Divine middos, then the giving of the Land also ceased from them.</p>	<p>וממילא – כשנפלו ממד מפּרְגָּתָם, בין בימי בית ראשון ובין בימי בית שני, ורפו ידיהם מן המדות – אזי נסקה גם כן נטנית הארץ מלה.</p>
<p>For the Land is given specifically to the Patriarchs, who are the Divine middos. And understand this.</p>	<p>כִּי הָרָץ נָתָנָה זוֹקָא לְאָבוֹת שָׁהָן הַמְדוֹת – וְהַפְּנִים</p>
<p>For indeed, as long as the Jewish people were bound with cords of love to the supernal middos, they were then in a state of “face to face” with Him, may He be blessed.</p>	<p>כִּי בְּאָמָת – כִּי עוֹד שְׁחוּי יִשְׂרָאֵל אֲחֹזִים בְּחַכְלִי עֲבוּדָת הַמְדוֹת הַעַלְיוֹנוֹת – קָרְיו אָז בְּבִחִינַת “פְּנִים בְּפְנִים” עַמּוּ יְתַפְּרַךְ</p>
<p>As it is written regarding those who came up from Egypt: “Face to face, Hashem spoke with your entire assembly”—which corresponds to the middah of chesed. And it is known that at that time there was a supernal unification in the mode of “face to face.”</p>	<p>וְכָמו שָׁכַתּוּב בְּעַוְלֵי מִצְרָיִם: “פְּנִים בְּפְנִים דִּיבֶר הֵי אֵל כָּל קְהֻלָּם” – שֶׁהוּא בְּמִדְתָּה הַחֲסָד. וּבְנוּדָע – שֶׁהָיָה אָז הַיחֹד לְמַעַלָּה בְּבִחִינַת “פְּנִים בְּפְנִים”.</p>
<p>And according to their distancing themselves and abandoning the supernal middah in which they were once connected—so too was their distancing from the “Face” of compassion.</p>	<p>וְכָפֵי הַרְחַקָּתָם וְעַזְיבָתָם הַמְדָה הַעַלְיוֹנָה שְׁחוּי אֲחֹזִים בָּה – כִּי הִיְתָה הַרְחַקָּתָם מִבְּחִינַת הַפְּנִים, “פְּנִים בְּרַחְמִים”.</p>
<p>And so they experienced suffering in the days of the Judges and the Kings, until—when they completely severed and abandoned the middah—they were entirely exiled from their Land.</p>	<p>וְקָרְיו לְקָם אֲרוֹת בִּימֵי הַשׁוֹפְטִים וְהַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁבְּהַפְּסָקָתָם לְגָמָרִי וְעַזְיבָתָם הַמְדָה – גָּלוּ לְגָמָרִי מַרְאָם.</p>
<p>And the supernal unification returned, so to speak, to be in the mode of back-to-back (achor be'achor), as it is written (Eichah 2:3), “He turned back His right hand,” at the time of the Churban (Destruction), when the world was conducted through the Divine “Back” (achorayim).</p>	<p>וּמֹרֶר הַיחֹד לְמַעַלָּה, כְּבִיכּוֹל – לְהִיּוֹת בְּבִחִינַת אַחֲרָבָאָחָר, וְכָמו שָׁכַתּוּב (אֵיכָה ב', ג'): “הַשִּׁיב אַחֲרָיִם בְּשִׁעַת הַחֲרָבָה, שְׁנַחֲפְשָׁטוּ בְּחִינַת אַחֲרָיִם בְּהַנְּחַת הַעוֹלָם”.</p>
<p>And likewise with the revelation of Torah: as long as they were attached to the Divine attributes and in a state of “face to face,” they beheld the “face” dimension of Torah. The Torah and its secrets were revealed to them in earlier generations—its reasons, its mysteries, and its inner secrets—like a bride who reveals her face only to her groom.</p>	<p>וְכָנו בְּהַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה גַּם כֹּן, כִּל זָמָן שְׁחוּי דְּבוּקִים בְּמַדּוֹת וְקָרְיו בְּבִחִינַת פְּנִים בְּפְנִים – קָרְיו רֹאִים בְּבִחִינַת פְּנִים שֶׁבְּתוֹרָה, שְׁנַתְּגִלּוּתָה לְקָם הַתּוֹרָה וְסַודָּתָה – בְּזִורּוֹת הַרְאָשׁוֹנוֹם, בְּתַעַמִּיקָה וְסַודָּתָה וּמַצְפּוֹנָה – כְּכָלָה הַמְּגַלָּה פְּנִיקָה רַק לְחַמּוֹן</p>
<p>As it is written (Devarim 33:4): “Torah tzivah lanu Moshe morashah...”—do not read <i>morashah</i> (inheritance), but <i>me'urasah</i> (betrothed).</p>	<p>וְכָמו שָׁכַתּוּב (צְבָרִים ל'ג, ד'): “תּוֹרָה צְוָה לְנוּ מֵשָׁה מַוְרָשָׁה” וְגוּ, אֲלַתְּקָרְרֵי מַוְרָשָׁה אֶלָּא מַאוֹרָשָׁה</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>Not so after the exile, when the Divine unification returned to a state of “back to back”—then the “face” of the Torah is not revealed to its learners, but only its “back.” Even those who are righteous and worthy do not merit seeing the “face” of Torah in full, except in the days of Mashiach, when the Divine attributes will be rectified.</p>	<p>מה שאין כן אחר הגלות – שיקור היחוד לחיות בבחינת אחים – אין מתקגלה פניו התורה לולמה כי אם בבחינת אחים שבתורה. וכל מי שרוצה לראות מה בבחינת פניו התורה – אף האזכרים קראויים – אין זוכים לה בשלמות, כי אם בימי הפלישה, שיהינה או תיקון המדות.</p>
<p>Then they will merit being in a state of “face,” the opposite of exile, regarding which it is said: “He turned back His right hand” (Eichah 2:3). Then will also come the integration of the face of Torah and the drawing of Daas into the world, as it says (Yeshayah 11:9): “And the earth shall be filled with knowledge.”</p>	<p>ויזכו להיות בבחינת פנים – היפך הגלות – שנאמר בו: “השיב אחור ימינו” וגוי. אז יהיה גם כן הפלות פניו התורה והמשכת הדעת בעולם, כמו שפטוב (ישעיה י"א, ט): “ומלאה הארץ דעתה.”</p>
<p>And with this, you will understand the wording of the verse that says: “See, I have placed before you the land...” (Devarim 1:8). One must understand the use of the word <i>re'eh</i> (“see”), which implies pointing with a finger, and also the phrase <i>lifneichem</i> (“before you”).</p>	<p>ובזה פビו לשון הכתוב שאמר: “ראה נתתי לפניכם אחור הארץ” וגוי – לךין לשון “ראה” שהוא מראה באצבע, גם לךין לשון “לפניכם”.</p>
<p>The meaning is as mentioned earlier: that in the days of Moshe Rabbeinu, of blessed memory, when they came up from Egypt through their attachment to the middah of chesed and emunah—for they believed in Hashem and in Moshe His servant—they merited the level of “face.”</p>	<p>אך המובן הוא כן – שבימי משה רבינו עליו השלום, בעלייתנו ממצרים, על ידי אחים במקצת הפסד והאמונה – שאמינו בה ובמשה עבדו – צו למדרגת פנים.</p>
<p>All their Divine conduct, perception, and understanding of Torah were then in the level of face—true vision and insight into the face of Torah.</p>	<p>שהיתה כל הנטהנו וראיתם והשגיתם בתורה – הכל בבחינת פנים – שהיא ראה ממש, הסתכלות פנוי התורה.</p>
<p>By contrast, the Aramaic translation of <i>re'eh</i> is <i>chazi</i>—a term associated with harsh vision, as in “harsh vision has been told to me,” which relates to the attribute of judgment and the mode of <i>achorayim</i> (back).</p>	<p>מה שאין כן התרגום של “ראה” – הוא “חזי”, לשון חזות קשות הגד לי – שהוא קשה מצד מצד קדו. ובבחינת אחים.</p>
<p>Therefore, prior to the destruction, when Israel began to behave in the mode of <i>achorayim</i>, it is written (Yeshayah 1:1): “The vision of Yeshayah son of Amotz,” which is phrased in the language of Aramaic—indicating perception from <i>achorayim</i>, according to their behavior at that time.</p>	<p>ועל כן – קום הערבו, שהתחילה יישראל להתנתק בבחינת אחים – על כן נאמר (ישעיה א, א): “חזו ישביהו בון אמווץ” – שהוא ראה בלשון תרגום, מבחן אחים, כפי הנගתם אז.</p>
<p>Therefore Moshe Rabbeinu, of blessed memory, who lived in a time of “face,” said <i>re'eh</i>—real sight in the language of Torah, a level of face. And this is the meaning of <i>Re'eh natati</i></p>	<p>על כן אמר משה רבינו עליו השלום, שבימי חייו היה בבחינת פנים – אמר: “ראה” – ראה ממש, בלשון התורה – בבחינת פנים. וזהו: “ראה נתתי לפניכם” – לשון פנים – שראה היה עתה בבחינת פנים.</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p><i>lifneichem</i>—the word <i>lifneichem</i> implies “panim” (face), that the vision is now in the state of face.</p> <p>Not so if you abandon the middos, as explained above. Therefore, you should strive to attach yourselves to the middos so that you will have strong endurance in the Land.</p> <p>And this is what he said to them afterward: “Which He swore to give <i>lahem</i>”—precisely, meaning to the middos, as explained above. Blessed is Hashem forever and ever, Amen and Amen.</p>	<p>מה שאין פון – כשלפענבו המידות, כנ"ל. ועל פון – פראז לאחוז את עצמכם במדות – כדי שייהי לךם קיום חזק הארץ.</p> <p>ונזהו ישאמר לךם אחריו זה: “אשר נשבע לךן לךן” – דיקא, פירוש במדות, וכנ"ל. ברוחה ה' לעוזם, אמן ואמון.</p>
---	---

[NOTE Summary]

This discourse by Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl explores the deep mystical relationship between human character traits (middos) and the level of divine revelation accessible in Torah. When the Jewish people live with refined middos—particularly emunah (faith) and chesed (kindness)—they merit a "face-to-face" relationship with the Torah, in which even its inner secrets and divine light are revealed, as they were in earlier generations. This is compared to a bride revealing her face only to her groom. However, in times of exile, when middos are corrupted, the relationship becomes "back-to-back," and only the outer, obscured aspect of Torah is perceived.

The verse “Re’eh (See), I have placed before you the land...” is interpreted to reflect this duality. The word *Re’eh* connotes vision in the sense of direct divine illumination (face), whereas its Aramaic equivalent *Chazi* implies obscured perception (back). Moses used the term *Re’eh* to emphasize that in his time, due to the people's spiritual readiness and emunah, they merited the inner Torah. But in the generations following, beginning with the decline that led to the destruction of the Temple, prophecy is described in the language of *chazon* (vision), reflecting diminished clarity.

Ultimately, the discourse teaches that in the time of Moshiach, middos will be fully restored, and the complete "face" of the Torah—its secrets and light—will once again be revealed, fulfilling the verse, “And the earth shall be filled with knowledge of Hashem.”

Practical Takeaway

Spiritual insight and connection to the inner dimensions of Torah are directly tied to refining one's character. To truly “see” and understand the divine light in Torah, one must work on emunah, humility, and emotional refinement. Even in times of concealment, clinging to good middos is what keeps the inner light accessible and prepares us for the full revelation in the future.

Chassidic Story

Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl once traveled through a town during a bitter winter and was invited to stay in a wealthy man's home. As they studied Torah late into the night, the host

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

asked the Rebbe, “Why is it that I learn Torah, yet I feel nothing stirring in my soul? But when you learn—even a single word—your face lights up, and there’s a fire in the room?”

The Chernobyler paused and said, “When you build a house, the windows must face the sun, not the back wall. Torah is like a shining face—it reveals itself when you turn your face toward it. But if you come with arrogance, greed, or pride, you turn your back. And Torah will turn its back to you. The more one purifies his middos, the more Torah reveals its light.”

The host was moved and took upon himself to work on his middos. Years later, his children became known for their heartfelt davening and Torah study, and the family became a pillar of spiritual life in the region.

Source: *Sippurei Tzaddikim miChernobyl*, vol. 1, story #27 (based on oral traditions from the Chassidim of Chernobyl) **END NOTE]**